

Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2021-2027

(ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΕΣΠΑ 2021-2027)

CCI	[15 χαρακτήρες] ¹
Τίτλος	Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης – ΕΣΠΑ 2021-2027
Έκδοση	2η ΥΠΟΒΟΛΗ ΓΙΑ ΑΤΥΠΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ
Πρώτο έτος	[2021]
Τελευταίο έτος	[2027]
Αριθμός απόφασης της Επιτροπής	
Ημερομηνία απόφασης της Επιτροπής	

¹ Οι αριθμοί σε αγκύλες αναφέρονται στον αριθμό χαρακτήρων χωρίς κενά διαστήματα.

1. Επιλογή στόχων πολιτικής και του ειδικού στόχου του ΤΑΜ

Πίνακας 1: Επιλογή στόχου πολιτικής και του ειδικού στόχου του ΤΑΜ με αιτιολόγηση

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
ΣΠ 1	Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	- Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία» - Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» - Πρόγραμμα για τη «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» - Προγράμματα «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» 13 Περιφερειακά Προγράμματα	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	Ο περιορισμένος βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας στην οικονομία και ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας στην παραγωγική διαδικασία, παρά τις αξιόλογες επιδόσεις εγχώριων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων (π.χ. με βάση τις συμμετοχές στο πρόγραμμα HORIZON 2020), συντελούν στη μικρή συμμετοχή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας στο σύνολο των παραγόμενων προϊόντων. Ο δείκτης που αφορά την απασχόληση σε υψηλής ανάπτυξης επιχειρήσεις σε καινοτόμους τομείς ανέρχεται για την Ελλάδα σε 2,5 έναντι 5,2 του μ.ο. της ΕΕ. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για στενότερη σύνδεση του συστήματος Έρευνας & Καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα, η χώρα υιοθέτησε νέο στόχο για αύξηση της δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη στο 1,81% του ΑΕΠ (έναντι 1,18% το 2018) μέχρι το 2030, με τη συνιστώσα που αφορά τις δαπάνες των επιχειρήσεων να ανέρχεται στο 86% έναντι 50% το 2018. Σύμφωνα με το δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI), η Ελλάδα κατατάσσεται 27η από τα 28 Κ-Μ (2020). Σε ό,τι αφορά στην ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα κατατάσσεται 24η (2020). Όσον αφορά στη διάσταση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 27η θέση παρά τη συντελεσθείσα πρόοδο. Διαπιστώνεται επομένως ανάγκη για: α) παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, β) ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας, και γ) ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων και της παραγωγικής βάσης προς την κατεύθυνση της προσέγγισης του μ.ο. της ΕΕ σε τιμές των δεικτών DESI. Η πανδημία, κατέστησε την ανάγκη του ψηφιακού μετασχηματισμού ακόμα πιο άμεση και επιτακτική σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα σε αυτούς που επλήγησαν περισσότερο όπως ο τουρισμός και το εμπόριο, καθώς και στο δημόσιο τομέα. Με βάση το δείκτη DESI για την ψηφιακή συνδεσιμότητα, η χώρα καταλαμβάνει την 28η θέση στην ΕΕ. Οι βασικές ανάγκες που εντοπίζονται είναι: i) η ολοκλήρωση ευρυζωνικών υποδομών πρόσβασης στο διαδίκτυο με ταχύτητες τουλάχιστον 100 Mbps για τα νοικοκυριά, με δυνατότητα αναβάθμισης έως 1 Gbps και 1 Gbps για όλους τους βασικούς κοινωνικοοικονομικούς φορείς, ii) η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G, iii) η εξασφάλιση πρόσβασης νησιωτικών περιοχών σε δίκτυα υψηλής και υπερυψηλής ταχύτητας, iv) η

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				δημιουργία ψηφιακών υποδομών στήριξης της παραγωγικής βάσης. Ο παραγωγικός ιστός της χώρας χαρακτηρίζεται από το υψηλό ποσοστό πολύ μικρών επιχειρήσεων (97,4% έναντι 93,0% του μ.ο. της ΕΕ), τη χαμηλή παραγωγικότητα και την κυριαρχία μη διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που εξάγουν είναι χαμηλό, όπως χαμηλός είναι και ο όγκος των εξαγωγών προϊόντων ως ποσοστό του ΑΕΠ (19% έναντι 48% των άλλων μικρών ανοικτών οικονομιών της ΕΕ). Καθίσταται επομένως επιτακτική η ανάγκη για στροφή σε νέο παραγωγικό και επιχειρηματικό πρότυπο με τη μετατόπιση προς τα άνω του τεχνολογικού συνόρου της εγχώριας παραγωγικής βάσης, τόσο σε επίπεδο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όσο και σε επίπεδο επιχειρηματικών αλυσίδων αξίας και οικοσυστημάτων, την ανάπτυξη διαφοροποιημένων προϊόντων/ υπηρεσιών, ως αποτέλεσμα τεχνολογικής αλλά και μη τεχνολογικής καινοτομίας, και τη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Βασικές συνιστώσες και προϋποθέσεις της μετάβασης αυτής θα αποτελέσουν ο ψηφιακός και ο πράσινος μετασχηματισμός των επιχειρήσεων και η ενίσχυση της διεθνοποίησης σύμφωνα με τη νέα Βιομηχανική Στρατηγική της ΕΕ. Σε τομείς όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός, η παρουσία μικρών επιχειρήσεων με ειδικά χαρακτηριστικά μπορεί να προσφέρει σημαντική αξία στην κατεύθυνση της ποιοτικής εξειδίκευσης. Η μεταστροφή της οικονομίας προς μία περισσότερο παραγωγική και εξωστρεφή πορεία και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία, σύμφωνα με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, απαιτεί ανθρώπινο δυναμικό με κατάλληλες δεξιότητες. Η επανακατάρτιση και η κάλυψη των νέων αναγκών της αγοράς εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, αποτελούν σημαντική παράμετρο για τη μετάβαση στο νέο παραγωγικό και επιχειρηματικό πρότυπο.
ΣΠ 2	Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και	- Πρόγραμμα «Περιβάλλον Ενέργεια Κλιματική Αλλαγή» - Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία» - Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών» - Προγράμματα «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» 13 Περιφερειακά Προγράμματα - Πρόγραμμα «Αλιεία και Θάλασσα»	ΕΤΠΑ Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας	Τα βασικά χαρακτηριστικά του ενεργειακού τομέα της χώρας είναι το μεγάλο μερίδιο συμμετοχής του κτιριακού τομέα στη συνολική τελική κατανάλωση (41%), τα χαμηλά επίπεδα ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος, η μη βιώσιμη ηλεκτροπαραγωγή από λιγνίτη, η επισφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού λόγω υψηλής, αυξανόμενης εξάρτησης από εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, η αυξανόμενη συμμετοχή και το υψηλό δυναμικό ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι άμεσες προτεραιότητες που τίθενται βάσει της αρχής “energy efficiency first” που υιοθετεί και το Green Deal, των επιδιωκόμενων συνεργιών/ συμπληρωματικότητας με άλλα Ταμεία/ Προγράμματα και της ωριμότητας των προγραμματιζόμενων δράσεων, είναι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, η προώθηση των ΑΠΕ και των συστημάτων αποθήκευσης, η αναβάθμιση των ενεργειακών δικτύων σε «έξυπνα», η απεξάρτηση από καύσιμα έντασης άνθρακα (με ενδιάμεσο μεταβατικό καύσιμο το

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο (ΕΤΘΑΥ)	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
	γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας			φυσικό αέριο), η προώθηση των διασυνδέσεων των νησιών και της καθαρότερης ενέργειας σε αυτά. Στο πλαίσιο του ΣΠ2 θα εξεταστεί η υποστήριξη της πρωτοβουλίας “GReco Islands”, συμπληρωματικά των δράσεων που θα υλοποιηθούν από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΑΜ). Στον τομέα της πολιτικής προστασίας η Ελλάδα αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων κυρίως της κλιματικής αλλαγής, την αύξηση της συχνότητας εκδήλωσης ακραίων καιρικών φαινομένων που προκαλούν σοβαρούς κινδύνους και καταστροφές από πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και άλλα φυσικά φαινόμενα. Επιπλέον, κίνδυνοι από ανθρωπογενή δραστηριότητα, καθώς και υγειονομικοί κίνδυνοι όπως η πρόσφατη πανδημία αναδεικνύουν την έλλειψη επαρκών μέσων πρόληψης και αντιμετώπισης, την απουσία συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και τη σχετική υστέρηση σύγχρονων μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων. Οι κεντρικές προτεραιότητες είναι η δημιουργία Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης κινδύνων και η ριζική αναδιοργάνωση και τεχνολογική αναβάθμιση όλων των δομών, καθώς και η απόκτηση δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων με τον τομέα της πολιτικής προστασίας. Στον τομέα της κυκλικής οικονομίας εντοπίζονται ελλείψεις κανονιστικού πλαισίου για ανάκτηση και επανάχρηση επεξεργασμένων λυμάτων, δράσεων αντιμετώπισης της σπατάλης τροφίμων, καθώς και εξειδικευμένου θεσμικού πλαισίου για χρήση δευτερογενών πρώτων υλών. Η κυκλική οικονομία, πέραν του θετικού αντίκτυπου στο περιβάλλον, στους φυσικούς πόρους και στην κλιματική αλλαγή, θα έχει θετική επίπτωση στους τομείς της εργασίας, της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας και στη βιώσιμη γαλάζια ανάπτυξη. Στη διαχείριση αποβλήτων εφαρμόζονται ακόμα η υγειονομική ταφή και η μηχανική-βιολογική επεξεργασία σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, αντί τεχνολογιών επεξεργασίας προδιαλεγμένων ρευμάτων, ενώ αδυναμίες εντοπίζονται και στο επίπεδο συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης των έργων υποδομής. Για να ανταποκριθεί η χώρα στις υποχρεώσεις διαχείρισης αστικών λυμάτων πρέπει να ολοκληρωθούν οι υποδομές διαχείρισης υγρών αποβλήτων. Στον τομέα των υδάτων απαιτούνται επενδύσεις και δράσεις διαχείρισης για την πλήρη εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών. Απαιτείται η βελτίωση της κατάστασης πολλών επιφανειακών και υπόγειων υδάτινων συστημάτων, η διακρατική συνεργασία για τις διασυννοριακές λεκάνες απορροής ποταμών και η εξειδίκευση και εφαρμογή των μέτρων της Θαλάσσιας Στρατηγικής. Σημαντικές είναι οι ανάγκες διαχείρισης λυμάτων και επάρκειας/ποιότητας πόσιμου νερού σε νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές, αλλά και η ολοκλήρωση παρεμβάσεων έναντι διάβρωσης του αιγιαλού. Παράλληλα, είναι σημαντικό να ενδυναμωθούν και να υποστηριχθούν κατάλληλα οι φορείς σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης των έργων υποδομής. Για την πρόληψη και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή έχουν καταρτισθεί στρατηγικά

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				(Εθνικό και Περιφερειακά) σχέδια για την ιεράρχηση προτεραιοτήτων, μέσω των αναλύσεων τρωτότητας, την παρακολούθηση κλιματικών παραμέτρων και τη συμπληρωματικότητα των δράσεων με άλλες πολιτικές. Για την ατμοσφαιρική ρύπανση απαιτείται η συνέχιση παρεμβάσεων στους τομείς των βιώσιμων μεταφορών και η εφαρμογή βέλτιστων τεχνικών στη βιομηχανία για την περαιτέρω μείωση των ρύπων. Αναφορικά με τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, στο τέλος της τρέχουσας περιόδου θα έχουν ολοκληρωθεί σημαντικά έργα καθαρών μεταφορών στα κύρια αστικά κέντρα της χώρας, ενώ θα έχει ξεκινήσει και η διαδικασία σταδιακής ανανέωσης του στόλου λεωφορείων αστικών συγκοινωνιών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Εντούτοις, συνεχίζουν να υφίστανται ανάγκες ενίσχυσης των στόλων των ΜΜΜ σε πολλά αστικά κέντρα, καθώς και για ευρύτερες παρεμβάσεις βιώσιμης αστικής κινητικότητας (συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτροκίνησης) σε περιφερειακά αστικά κέντρα που θα συμπληρώσουν τη μετάβαση σε πλέον φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους μετακίνησης. Για την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, έχει εγκριθεί ο νέος εθνικός κατάλογος περιοχών NATURA 2000. Εκπονούνται Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες και Σχεδία Διαχείρισης, ενώ έχει συνταχθεί το Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας 2021-2027. Συγκροτήθηκε το Σύστημα Διακυβέρνησης Προστατευόμενων Περιοχών με την ίδρυση του Ενιαίου Κεντρικού Φορέα «Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής», με συντονιστικό ρόλο για τη διαχείρισή τους. Προτεραιότητες αποτελούν η διαχείριση όλων των περιοχών NATURA, η καθιέρωση μόνιμου συστήματος παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων και η διατήρηση και προστασία των οικοσυστημάτων. Επιπλέον, θα ληφθεί υπόψη η Εθνική Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, η οποία αφορά και μη προστατευόμενες περιοχές, προβλέποντας παράλληλα εφαρμογή παρεμβάσεων σε πολλούς τομείς. Για τον τομέα της Αλιείας εφαρμόζονται οι κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής, οι οποίοι εξειδικεύονται μέσω σχεδίων διαχείρισης της αλιείας, το Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών κλπ.
ΣΠ 3	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων	• Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών» • Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» • Προγράμματα «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» • 13 Περιφερειακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ, ΤΣ	Σε εθνικό επίπεδο παρατηρούνται σημαντικές περιφερειακές ανισότητες, για την άρση των οποίων απαιτείται η λήψη μέτρων σύγκλισης των περιφερειών. Οι μεταφορές μπορούν να συμβάλλουν στο σκοπό αυτό, καθώς ο τομέας αντιπροσωπεύει το 7,2% του ΑΕΠ, συνεισφέροντας 11,45 δις ευρώ στην εθνική οικονομία (ΕΛΣΤΑΤ, 2019) με διαρκή αυξητική τάση. Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ) αποτελεί τη βάση για βιώσιμη ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών μεταφορών στην Ελλάδα και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, σε μεσοπρόθεσμο (2027) και μακροπρόθεσμο ορίζοντα (2037). Στο ΕΣΣΜ αναγνωρίζεται ότι, αν και μέχρι σήμερα οι σχετικές επενδύσεις έχουν ως αποτέλεσμα

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				σημαντική πρόοδο στην ανάπτυξη μεταφορικών υποδομών στη χώρα, υπάρχουν επιμέρους ελλείψεις και ανεπάρκειες. Στις οδικές μεταφορές, στο τέλος της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) ολοκληρώνεται το μεγαλύτερο τμήμα του βασικού ΔΟΔ, σημαντικά τμήματα του αναλυτικού ΔΟΔ στην ηπειρωτική Ελλάδα, τμήματα ΔΟΔ νησιωτικών περιφερειών, οι περισσότερες διασυνοριακές ΔΟΔ συνδέσεις και ορισμένες οδικές συνδέσεις με λιμένες ΔΕΔ-Μ. Οι βασικές ανάγκες για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της διασυνδεσιμότητας και της ασφάλειας των οδικών μεταφορών είναι: i) η περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του υφιστάμενου ΔΟΔ και συμπλήρωση των διασυνοριακών συνδέσεων με έμφαση στην άρση εμποδίων, ii) η κατασκευή συνδέσεων αυτοκινητοδρόμων του ΔΟΔ, iii) η κατασκευή/αναβάθμιση νέων τμημάτων οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ, v) οι παρεμβάσεις ενεργητικής/παθητικής οδικής ασφάλειας. Στις σιδηροδρομικές μεταφορές ολοκληρώνεται σημαντικό τμήμα του σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π και των τροφοδοτικών κλάδων του, ενώ θα είναι σε εξέλιξη έργα εφαρμογής ηλεκτροκίνησης και συστημάτων ERTMS επί αυτού. Οι παραπάνω δράσεις βελτιώνουν μεν την πολυτροπικότητα των μεταφορών, εντούτοις παραμένουν ακόμα σημαντικές ελλείψεις. Έως σήμερα το μερίδιο του σιδηροδρόμου διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα (επιβατικό έργο 0,9% σε σύγκριση με το μ.ο. της ΕΕ28 7,9% – εμπορευματικό έργο 2,1% έναντι του μ.ο. της ΕΕ28 18%, <i>Eurostat 2017</i>), ενώ δεν έχει επιτευχθεί η πλήρης εγκατάσταση και λειτουργικότητα των συστημάτων ERTMS κατά μήκος του ΠΑΘΕ/Π. Οι βασικές ανάγκες για επενδύσεις είναι: i) η ολοκλήρωση του ΠΑΘΕ/Π με εγκατάσταση συστημάτων ERTMS (ETCS, GSM-R) σε όλο το μήκος του άξονα, ii) ο εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου σιδηροδρομικού δικτύου και των διασυνδέσεων του με έμφαση σε ελλείψεις και διασυνοριακές συνδέσεις, iii) η ανάπτυξη σιδηροδρομικών συνδέσεων με τους λιμένες του ΔΕΔ-Μ. Η ολοκλήρωση των παραπάνω έργων με τη συνακόλουθη βελτίωση του χρόνου διαδρομής, αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του μεριδίου του σιδηροδρόμου στις μεταφορές. Στις θαλάσσιες μεταφορές ολοκληρώνονται παρεμβάσεις υποδομών, συστημάτων και εφαρμογών σε λιμάνια του κεντρικού και αναλυτικού ΔΕΔ-Μ, ενώ υλοποιούνται δράσεις βελτίωσης ασφάλειας της ναυσιπλοΐας. Ωστόσο, το λιμενικό δίκτυο της χώρας απαιτεί σημαντικές παρεμβάσεις αναδιάταξης του συστήματος θαλάσσιων – ακτοπολικών μεταφορών στα νησιά και επενδύσεις με σκοπό τη βελτίωση της διασυνδεσιμότητας των νησιών και τη βέλτιστη δυνατή σύνδεσή τους με την ηπειρωτική χώρα. Οι βασικές ανάγκες είναι : i) ο εκσυγχρονισμός/ επέκταση λιμενικών υποδομών εντός και εκτός ΔΕΔ-Μ, ii) η περαιτέρω ανάπτυξη συστημάτων και εφαρμογών για λιμάνια και ασφάλειας ναυσιπλοΐας. Οι σχετικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών, θα γίνουν σύμφωνα με τις

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Λιμένων 2020-2030. Αντίστοιχα, για όλα σχεδόν τα αεροδρόμια ολοκληρώνονται έργα του Master Plan, ωστόσο απαιτούνται παρεμβάσεις για την περαιτέρω αναβάθμιση των συστημάτων αεροναυτιλίας και τη βελτίωση της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας. Για την προώθηση του οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμου τομέα μεταφορών υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων και εφαρμογής φιλικών προς το περιβάλλον τρόπων λειτουργίας του συνόλου των μεταφορικών συστημάτων (ηλεκτροκίνηση, υποδομές φόρτισης, χρήση ΑΠΕ) σε συνδυασμό με παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΣΠ2, λαμβάνοντας υπόψη τα μέτρα που περιγράφονται στο ΕΣΕΚ.
ΣΠ 4	Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	- Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» - Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία» - Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» - Πρόγραμμα για τη «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 13 Περιφερειακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	Λαμβάνοντας υπόψη ότι: α) η χώρα εξακολουθεί να έχει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης στην ΕΕ, ενώ το ποσοστό ανεργίας παραμένει από τα υψηλότερα, β) η ανεργία των νέων και των μακροχρόνια ανέργων παραμένει υψηλή, γ) η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας υπολείπεται του μ.ο. της ΕΕ, δ) το 60% του πληθυσμού με σοβαρή αναπηρία δε μετέχει στην αγορά εργασίας, ε) η χαμηλή συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα κατάρτισης συμβάλλει στην αναντιστοιχία δεξιοτήτων επιδρώντας στην προσαρμοστικότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων, στ) χρειάζονται περαιτέρω παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας και την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, ζ) η οικονομική κρίση και η πανδημία επέδρασαν αρνητικά στην αυτοαπασχόληση, τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η) η ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας χρειάζεται ώθηση, θ) η δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας των μεταναστών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας παραμένει περιορισμένη, ι) η ανάσχεση των επιπτώσεων από απρόβλεπτους παράγοντες αποτελεί μέγιστη πρόκληση, προτάσσεται η ανακατεύθυνση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης με έμφαση στην εξατομικευμένη παρέμβαση και ο εκσυγχρονισμός των θεσμών για την τόνωση της αγοράς εργασίας με την ενεργό συμμετοχή και ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον: α) η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υπολείπεται σημαντικά του μ.ο. ΕΕ, β) το ποσοστό χαμηλών επιδόσεων των μαθητών σε βασικές και ήπιες δεξιότητες παραμένει υψηλό, γ) υπάρχει έλλειμμα ψηφιακών δεξιοτήτων σε όλες τις ηλικίες, δ) διαπιστώνονται ανισότητες στην εκπαίδευση, ε) η συμπεριληπτική εκπαίδευση των ΑμεΑ παρά τις βελτιώσεις υστερεί σημαντικά, στ) η ενίσχυση της συμμετοχής στην εκπαίδευση παιδιών μεταναστών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας και εύάλωτων ομάδων του πληθυσμού αποτελούν βασικές προκλήσεις, ζ) το ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων γ' βαθμιας εκπαίδευσης είναι το χαμηλότερο στην ΕΕ, η) η ελκυστικότητα και αποτελεσματικότητα της ΕΕΚ παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, θ) τα βελτιωμένα ποσοστά απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΚ συνηγορούν στη συνέχιση στοχευμένων παρεμβάσεων, ενώ απαιτείται η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της ΣΕΚ η) οι υποδομές σε όλες τις βαθμίδες, ιδίως σε ΤΠΕ, παρουσιάζουν ελλείψεις, ενώ διαπιστώνεται η ανάγκη βελτίωσης της προσβασιμότητας των ΑμεΑ. Κρίνεται

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				συνεπώς αναγκαία η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης με έμφαση στη διασύνδεσή τους με την αγορά εργασίας. Συνυπολογίζοντας ότι: α) παρά τη σχετική αποκλιμάκωση, τα ποσοστά φτώχειας και υλικής υστέρησης παραμένουν από τα υψηλότερα στην ΕΕ, β) η ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των μεταναστών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας και περιθωριοποιημένων ομάδων και η κοινωνική ένταξή τους αποτελούν πρόκληση, γ) παρά την ανάπτυξη δομών Φροντίδας για παιδιά, ΑμεΑ, ηλικιωμένους, διαπιστώνεται ανάγκη επέκτασης και αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών, δ) είναι σε εξέλιξη παρεμβάσεις μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα στην κοινότητα, ε) ο τουρισμός και ο πολιτισμός συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη, κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων και σχετικές υποδομές. Λαμβάνοντας υπόψη ότι: α) το 34% (2017) των δαπανών υγείας χρηματοδοτήθηκε από τα νοικοκυριά, παραμένοντας μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ και 8,8% δηλώνει ότι ‘δεν καλύπτονται οι ανάγκες του’ έναντι 1,8% του μ.ο. ΕΕ, β) η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τις προσφυγικές ροές δυσχέραναν την πρόσβαση στην ΠΦΥ των πιο ευάλωτων ομάδων, γ) η πανδημία ανέδειξε την ανάγκη ενίσχυσης των συστημάτων υγείας με την υποστήριξη νέων υπηρεσιών μέσω της αναβάθμισης υποδομών, δεξιοτήτων του υγειονομικού δυναμικού και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών, δ) οι ανεπάρκειες στις υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας υγείας εντείνονται λόγω δημογραφικών και γεωγραφικών παραγόντων, καθίσταται απαραίτητη η ενίσχυση των παρεμβάσεων για την καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας.
ΣΠ 5	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών	13 Περιφερειακά Προγράμματα - Πρόγραμμα «Περιβάλλον Ενέργεια Κλιματική Αλλαγή» - Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσα»	ΕΤΠΑ ΕΚΤ ΕΤΘΑΥ	Το ανάγλυφο και η οργάνωση του οικιστικού δικτύου της χώρας φαίνονται να είναι σημαντικές παράμετροι στις διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις. Το ορεινό και νησιωτικό ανάγλυφο που καταλαμβάνει περίπου το 75% των εδαφών της χώρας συμβάλλει στην αραιοκατοίκηση και φυσική απομόνωση με αποτέλεσμα το ¼ του πληθυσμού να ζει σε περιοχές που είναι 60’ μακριά από αστικά κέντρα άνω των 50.000 κατοίκων, ενώ σχεδόν 1 εκ. άνθρωποι, χρειάζονται τουλάχιστον 90’ για την πρόσβαση στην κοντινότερη πόλη και στις δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες, προσομοιάζοντας σε κάποιες περιπτώσεις με τις εξόχως αποκεντρωμένες περιοχές της Σουηδίας και Φινλανδίας, χωρίς όμως επαρκή πρόσβαση στο διαδίκτυο².

² Μελέτη ΟΟΣΑ για την Περιφερειακή Ανάπτυξη της Ελλάδας για την Περίοδο 2021-2027

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
	και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών			Παράλληλα, το ½ του πληθυσμού συγκεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό αστικών κέντρων με πληθυσμό άνω των 50.000 κατοίκων, κατά κύριο λόγο σε μία από τις δύο μητροπολιτικές περιοχές, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Οι πόλεις μεσαίου και μικρού μεγέθους θα συνεχίσουν πιθανότατα να χάνουν πληθυσμό λόγω γήρανσης και μεγαλύτερων αστικών συγκεντρώσεων στις επόμενες πέντε δεκαετίες, παρά τα εισερχόμενα κύματα διεθνούς μετανάστευσης. Το έλλειμμα σημαντικών πληθυσμιακών συγκεντρώσεων εμποδίζει την ανάπτυξη πολλαπλών κέντρων δυναμικών και διαφοροποιημένων οικονομιών, καθώς και μεγαλύτερο εύρος δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών. Αντιθέτως, περιοχές με ακόμη πιο περιορισμένη προσβασιμότητα – όπως πολλά νησιά της Ελλάδας – αντιμετωπίζουν υψηλότερο μεταφορικό κόστος και εποχική διακύμανση των μεταφορών και κατ’ επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπροσθέτως, πολλά νησιά δεν έχουν καλή σύνδεση με βασικές υποδομές ενέργειας και τροφοδοτούνται κυρίως από αναποτελεσματικές, δαπανηρές και ρυπογόνες γεννήτριες με ντίζελ. Οι προαναφερόμενες διαφοροποιήσεις είχαν ως συνέπεια και τη διαφοροποίηση των επιπτώσεων από την οικονομική κρίση μετά το 2010 που εκτός από την έντονη μείωση του ΑΕΠ, επηρέασε άμεσα τις 13 Περιφέρειες με χαμένες θέσεις εργασίας κατά κύριο λόγο στις Αθήνα/Θεσσαλονίκη. Από την ανάλυση επιμέρους δεικτών σε επίπεδο Περιφερειών αναδεικνύεται ένας διυσμός: (α) οι μητροπολιτικές και τουριστικές περιοχές που συγκεντρώνουν περιορισμένες ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, στην προ πανδημίας εποχή επιδεικνύουν μεγαλύτερη οικονομική ανθεκτικότητα, (β) οι Περιφέρειες μικτών δραστηριοτήτων και ορισμένες νησιωτικές με αυξημένο ποσοστό ορεινών και μειονεκτικών περιοχών εμφανίζουν δυσμενείς τάσεις σε οικονομικούς και κοινωνικούς όρους. Μέσω των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων – επιδιώκεται η αντιμετώπιση προβλημάτων σε δυναμικές εξωστρεφείς περιοχές και παράλληλα η ισότιμη συμμετοχή μη δυναμικών περιοχών - κυρίως αγροτικών και λιγότερο εξωστρεφών – στην πορεία οικονομικής ανασυγκρότησης και κοινωνικής ανάκαμψης. Οι χωρικές στρατηγικές που θα σχεδιαστούν «εκ των κάτω» θα επικεντρωθούν στην άμβλυνση των ανισοτήτων που παρουσιάζονται σε δια- και ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Αυτό θα επιτευχθεί και μέσα από τη συνέργεια με τις παρεμβάσεις των υπολοίπων 4 Στόχων Πολιτικής καθώς και του ΤΑΑ, αλλά και με το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑΥ. Η εμπειρία εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων ανέδειξε την ανάγκη: • ενεργού και έγκαιρης συμμετοχής των τοπικών αρχών στο σχεδιασμό των στρατηγικών τους προκειμένου να αποκτήσουν την “ιδιοκτησία” των εν λόγω παρεμβάσεων,

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				- ανάληψης από τους ίδιους τους ΟΤΑ της ουσιαστικής διακυβέρνησης των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων και της “κυριότητάς” τους, - ενίσχυσης των τοπικών δικαιούχων που υλοποιούν έργα και δράσεις, με έμπυχο δυναμικό και τεχνογνωσία. Σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού των στρατηγικών, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, της παρακολούθησης υλοποίησης των χωρικών παρεμβάσεων θα επιδιώκεται η δημιουργία εταιρικής σχέσης. Αυτή θα περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών - τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης. Το πλήθος των στρατηγικών επιδιώκεται να διασφαλίζει την αντιμετώπιση των σημαντικότερων αναγκών αποφεύγοντας παράλληλα τον κατακερματισμό των πόρων.
TAM		Πρόγραμμα για τη «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»	TAM	Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) θέτει ως στόχο την παύση λειτουργίας των λιγνιτικών μονάδων έως το 2028, με ενδιάμεσο ορόσημο την απόσυρση μονάδων που αντιπροσωπεύουν το 80% της εγκατεστημένης ισχύος το 2023. Το ΤΑΜ επικεντρώνεται στη στήριξη αφενός των εξαρτώμενων από την εξόρυξη και καύση λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας περιοχών των Περιφερειών Δυτικής Μακεδονίας (ΠΑΜ) και Πελοποννήσου (ΠΠ) αφετέρου των εξαρτώμενων από την καύση μαζούτ και ντίζελ νησιωτικών περιοχών στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ), Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑ) και Κρήτης (ΠΚ). Ο ακριβής χωρικός προσδιορισμός των επηρεαζόμενων περιοχών και σχετική τεκμηρίωση γίνεται στο πλαίσιο των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης. Στη Δυτική Μακεδονία (ΔΜ) λειτουργούν σήμερα 4 λιγνιτικοί θερμοηλεκτρικοί σταθμοί συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 3750 MW (περίπου το 40% της συνολικής εγκατεστημένης θερμικής ισχύος ή το 20% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος στο διασυνδεδεμένο σύστημα της χώρας). Η εκλυόμενη θερμότητα αξιοποιείται για τη θέρμανση κατ’ εκτίμηση 100.000 κατοίκων. Η Περιφέρεια ΔΜ παρουσιάζει ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών και της αποθήκευσης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας πράσινου υδρογόνου. Επίσης διαθέτει αξιόπιστο οδικό δίκτυο διαπεριφερειακών μεταφορών, ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς, δυνατότητα ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα, ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων, εκπαιδευτικές και ερευνητικές υποδομές. Στο Δήμο Μεγαλόπολης της ΠΠ λειτουργούν επιφανειακά ορυχεία λιγνίτη που τροφοδοτούν δυο θερμικούς σταθμούς της ΔΕΗ, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 600 MW. Η εξόρυξη και οι συναφείς δραστηριότητες προσδιορίζουν καθοριστικά τα μεγέθη της απασχόλησης και το

Επιλεγμένος στόχος		Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής ή του ειδικού στόχου του ΤΑΜ
				εισόδημα τόσο της ΠΕΑ, όσο και της Περιφέρειας συνολικά. Στα πλεονεκτήματα της περιοχής που μπορούν να της προσδώσουν αναπτυξιακή δυναμική συγκαταλέγονται η εγγύτητά της με την Αθήνα και με σημαντικές πύλες εισόδου της χώρας, η λειτουργία ΒΙ.ΠΕ, η προοπτική λειτουργίας Επιχειρηματικού Πάρκου εφοδιαστικής αλυσίδα, σημαντικές τουριστικά περιοχές - αρχαιολογικά μνημεία - πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα, αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και αγροτικό τοπίο, σημαντικό ενεργειακό παραγωγικό δυναμικό από ΑΠΕ με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. Η διακοπή της λιγνιτικής δραστηριότητας οδηγεί σε σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις τις επηρεαζόμενες περιοχές, όπου οι κλάδοι Ενέργειας-Εξόρυξης αποτελούν την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα. Στις ΠΚ, ΠΝΑ και ΠΒΑ η σταδιακή κατάργηση των αναποτελεσματικών και πολύ ρυπογόνων Αυτόνομων Σταθμών Ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν μαζούτ και ντίζελ, θα έχει μικρότερο αντίκτυπο στις τοπικές κοινωνίες. Η αστικοποίηση, ο έντονος εποχικός τουρισμός και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής απειλούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή των νησιών. Οι κλάδοι έντασης απασχόλησης είναι το εμπόριο και ο τριτογενής τομέας, με έμφαση στον τουρισμό. Επίσης στην οικονομία των περιοχών συνεισφέρουν ουσιαστικά οι τομείς: γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, αγροδιατροφή, μεταποίηση (κυρίως τροφίμων), με τις θαλάσσιες μεταφορές να έχουν κομβικό ρόλο. Στην ανάπτυξη και υποστήριξη των ανωτέρω τομέων και δραστηριοτήτων ισχυρή είναι η συνεισφορά της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, ενώ σημαντική θα είναι η συνεισφορά του ΤΑΜ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας “GReco Islands” για το – μεταξύ άλλων – «πρασίνισμα»/ ενεργειακή αυτονομία επιλεγμένων νησιών (κυρίως μικρών και μη-διασυνδεδεμένων) στη βάση και της εμπειρίας για την ενεργειακή αυτονόμηση με ΑΠΕ άλλων μη-διασυνδεδεμένων μικρών νησιών (π.χ. Τήλος, Αϊ Στράτης).

2. Επιλογές πολιτικής, συντονισμός και συμπληρωματικότητα*

Συνοπτική παρουσίαση των επιλογών πολιτικής και των κύριων αναμενόμενων αποτελεσμάτων για κάθε ένα από τα ταμεία που καλύπτει η συμφωνία εταιρικής σχέσης – άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) του ΚΚΔ

Επιλογές Πολιτικής ΣΠ1 και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων για ΕΤΠΑ

Βασικός στόχος για την ελληνική οικονομία σύμφωνα με το «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» (Νοέμβριος 2020) είναι η αύξηση των εξαγωγών από 37% του ΑΕΠ στο 66%. Ειδικότερα για τις εξαγωγές προϊόντων, στόχος είναι η αύξησή τους από το 19% του ΑΕΠ στο 48%.

Σύμφωνα με το προαναφερόμενο Σχέδιο, η ισχυρή αύξηση της παραγωγικότητας – βασική προϋπόθεση για την ουσιαστική σύγκλιση του ελληνικού με το μέσο ευρωπαϊκό εισόδημα – απαιτεί αύξηση του παραγωγικού κεφαλαίου και επομένως νέες επενδύσεις καθώς και ενσωμάτωση καινοτόμων μεθόδων παραγωγής και νέων τεχνολογιών. Δεδομένου ότι οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν υψηλό βαθμό εξειδίκευσης και η εσωτερική αγορά είναι μικρή, η αύξηση των εξαγωγικών δυνατοτήτων είναι απαραίτητη. Για τις εταιρικές επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο τίθεται ως στόχος η αύξησή τους από το 5,4% του ΑΕΠ στο 14%.

Η αύξηση του αριθμού των μεγάλων και μεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση των εξαγωγών. Επομένως, η αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων αποτελεί βασικό στόχο. Παράλληλα, επιδιώκεται η ενδυνάμωση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και η καλύτερη διασύνδεσή τους με αλυσίδες αξίας και με μεγάλες επιχειρήσεις ώστε να ενισχυθεί η εξωστρέφειά τους (βλ. «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία»).

Υπογραμμίζεται ότι η εξωστρέφεια / αύξηση των εξαγωγών δεν ταυτίζεται μόνο το παραδοσιακό B-to-C αλλά και με το B-to-B υπό την έννοια της συμμετοχής σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.

Η ασφαλής, γρήγορη και αξιόπιστη πρόσβαση στο διαδίκτυο για όλους και η παροχή καλύτερων ψηφιακών υπηρεσιών από το κράτος στους πολίτες και τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, θα συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη της ανωτέρω στοχοθεσίας.

Με βάση την αιτιολόγηση της επιλογής του Στόχου Πολιτικής 1 και τα αναφερόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, ως κύριες **επιλογές πολιτικής** αναδεικνύονται οι εξής: i) Ενδυνάμωση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας με βάση τις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και των μηχανισμών διάχυσης και υποστήριξης της καινοτομίας σε όλο το εύρος των απαιτούμενων δραστηριοτήτων – ενίσχυση συμπράξεων ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων, ii) Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της βιομηχανικής καινοτομίας με την παροχή κινήτρων για αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων και νέων ιδεών από υφιστάμενες και νεοφυείς επιχειρήσεις και την υποστήριξη της ανάπτυξης/υιοθέτησης και μη τεχνολογικών καινοτομιών από όλους τους κλάδους της οικονομίας (π.χ. στον τουρισμό και τον πολιτισμό), iii) Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό (Industry 4.0) και σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα, iv) Δημιουργία υποδομών και μηχανισμών στήριξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας (π.χ. Innovation Agency), v) Μέτρα για την αύξηση του μέσου μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, προώθηση συνεργασιών μεταξύ ΜμΕ (π.χ. με δημιουργία clusters) ή/και με μεγαλύτερες επιχειρήσεις με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε παγκόσμιες αγορές και αλυσίδες αξίας (διεθνοποίηση), vi) Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων, vii) Ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα, viii) Προσαρμογή των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, της στήριξης της βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας, της βιομηχανικής μετάβασης, της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού και της κυκλικής οικονομίας.

Η άρση των εμποδίων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία στο ψηφιακό περιβάλλον, η ανάπτυξη σχετικών εφαρμογών και η ενίσχυση της έρευνας στο πεδίο της αναπηρίας θα αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας.

Οι ανωτέρω επιλογές πολιτικής αφορούν και στα προγράμματα ΕΕΣ (Interreg) που διαχειρίζεται η χώρα μας,

ενώ περιλαμβάνουν και εμβληματικές προτεραιότητες της μακροπεριφερειακής στρατηγικής EUSAIR.

Η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) θα αποτελέσει το βασικό οδηγό για την υλοποίηση και εξειδίκευση των προαναφερόμενων επιλογών πολιτικής, κυρίως για τους ειδικούς στόχους i και iv του Στόχου Πολιτικής 1. Η ΕΣΕΕ θα είναι εθνικής εμβέλειας με περιφερειακή διάσταση. Οι προτεραιότητες της ΕΣΕΕ θα καθορίζονται τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο και προς τούτο έχουν κατανεμηθεί πόροι του Στόχου Πολιτικής 1 και στα ΠΕΠ. Για τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων θα εφαρμοστεί συστηματικά και στα δύο επίπεδα Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Σε εθνικό επίπεδο η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης θα έχει ως στόχο την ανάδειξη και εξειδίκευση των προτεραιοτήτων της ΕΣΕΕ, οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑνΕΚ. Σε περιφερειακό επίπεδο η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης θα βελτιωθεί – αναβαθμιστεί σε διαδικασίες και συμμετοχές και θα έχει ως στόχο την εξειδίκευση της περιφερειακής διάστασης της ΕΣΕΕ αλλά και την τροφοδότηση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης που πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο με νέες καινοτόμες ιδέες. Οι προτεραιότητες που αναδεικνύονται σε περιφερειακό επίπεδο θα χρηματοδοτούνται από το αντίστοιχο ΠΕΠ. Ένα νέο (υπό σύσταση) σύστημα διακυβέρνησης θα διευθύνει, θα διαχειριστεί και θα υποστηρίξει τις ανωτέρω διαδικασίες.

Τα **κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα** είναι τα εξής: 1) Η αύξηση της δυναμικότητας και της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος καινοτομίας σε παραγόμενα ερευνητικά και καινοτομικά αποτελέσματα για τη δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και η βελτίωση μηχανισμών διάχυσης των αποτελεσμάτων της βιομηχανικής έρευνας και καινοτομίας, 2) Η αύξηση σε φυσικούς και χρηματικούς όρους των ιδιωτικών επενδύσεων στα πεδία της τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας, 3) Η ανάπτυξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικότητας ταχείας ανάπτυξης, 4) Η ενίσχυση των εγχώριων εστιών ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με την ανάπτυξη βιομηχανικών οικοσυστημάτων και εξειδικευμένων αγορών, ανάπτυξη της παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών και συμμετοχή των επιχειρήσεων σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και B2B αγορές, 5) Η δημιουργία ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για την επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω της παροχής των αναγκαίων υποδομών και υπηρεσιών, 6) Η αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων σε όρους απασχολούμενου ανθρώπινου δυναμικού και πάγιου κεφαλαίου και βελτίωση της παραγωγικότητας σε όρους προστιθέμενης αξίας ανά εργαζόμενο - ανάπτυξη των επιχειρηματικών και καινοτομικών δικτύσεων και συνεργασιών με επικέντρωση σε εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, 7) Η εξασφάλιση αδιάλειπτης πρόσβασης όλων των πολιτών σε υποδομές δικτύου με ταχύτητες λήψης τουλάχιστον 100 Mbps (με δυνατότητα αναβάθμισης στο 1 Gbps) και πρόσβαση βασικών κοινωνικοοικονομικών φορέων σε υποδομές δικτύου με ταχύτητες 1 Gbps καθώς και η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G, 8) Η δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για ανάπτυξη εφαρμογών έξυπνων πόλεων και ανάπτυξη τεχνολογιών για το διαδίκτυο των αντικειμένων (IoT), 9) Η παροχή νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις, την παραγωγική βάση και τους πολίτες με ταυτόχρονη διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων, καθώς και της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών, 10) Η προώθηση και διάδοση της τηλεργασίας ώστε να προσεγγιστεί ο μ.ο. της ΕΕ (14%), 11) Η ανάπτυξη της αγοράς ψηφιακών προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών και ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, 12) Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της έξυπνης εξειδίκευσης, της βιομηχανικής μετάβασης και της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Επιλογές Πολιτικής ΣΠ2 και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων για το ΕΤΠΑ, το ΕΤΘΑΥ και το ΤΣ

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας βάσει του ΕΣΕΚ αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, μέσω – μεταξύ άλλων – της πρωτοβουλίας GREco Islands, την ενίσχυση διασυννοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση ενέργειας (πχ αντλησιοταμίευση, μπαταρίες), την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στην ολοκλήρωση/επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου (κυρίως ΑΠΕ), προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και ενίσχυση Επιχειρήσεων Ενεργειακών Υπηρεσιών (ESCOs) πχ μέσω Χρηματοδοτικών Εργαλείων, στήριξη καταναλωτών για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων με αυξημένη ιδιωτική συμμετοχή, επιβολή υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης, μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση ΑΠΕ (περιλαμβανομένων υπεράκτιων), ανάπτυξη, αναβάθμιση και ψηφιοποίηση υποδομών δικτύων μεταφοράς και διανομής ενέργειας και συστημάτων παρακολούθησης (έξυπνοι μετρητές), επιλογή κατάλληλων οικονομικών

κινήτρων για συμμετοχή τελικών καταναλωτών.

Τα σημαντικότερα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι ο περιορισμός της ενεργειακής φτώχειας των νοικοκυριών, η ανάπτυξη ενεργειακών υπηρεσιών, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η ενδυνάμωση του ρόλου των τοπικών κοινωνιών στη χρήση ΑΠΕ, η μείωση ατμοσφαιρικής ρύπανσης και χρήσης πετρελαίου για ηλεκτροπαραγωγή, η βελτίωση επάρκειας ισχύος κι ασφάλειας ηλεκτρικού συστήματος, η βελτίωση διαλειτουργικότητας δικτύου και ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού.

Η πρόληψη κινδύνων και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές αποτελούν επίσης, βασική επιλογή πολιτικής. Οι κύριες επιδιώξεις είναι η αναβάθμιση της ικανότητας εκτίμησης κινδύνων και η βελτίωση της άμεσης απόκρισης σε καταστροφές. Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στην αναβάθμιση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού των επιχειρησιακών δομών του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Καταστροφών, την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, απόκτηση σύγχρονου ICT εξοπλισμού και ευφών συστημάτων πρόγνωσης φυσικών καταστροφών, αναβάθμιση δεξιοτήτων προσωπικού και κινητοποίηση εθελοντικών οργανώσεων μέσω της δημιουργίας της Εθνικής Ακαδημίας Πολιτικής Προστασίας, και δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών κινδύνων και ανθεκτικότητας σε καταστροφές. Παράλληλα, θα ενισχυθούν δράσεις εκπαίδευσης/ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του πληθυσμού (με έμφαση σε ΑμεΑ/χρόνια πάσχοντες) για θέματα αντιμετώπισης κινδύνων.

Η υιοθέτηση της κυκλικής οικονομίας από επιχειρήσεις και η ενίσχυση της βιομηχανικής συμβίωσης μεταξύ ΜμΕ με προώθηση της κυκλικότητας στις μεθόδους παραγωγής θα οδηγήσει σε αποδοτικότερη διαχείριση πόρων, μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους. Προτεραιότητα αποτελούν η προώθηση της βιοοικονομίας, των υπηρεσιών χρήσης αντί της προμήθειας προϊόντων και των κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων καινοτομίας. Για την ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων θα προωθηθούν δράσεις που θα συνάδουν με την πυραμίδα ιεράρχησής τους, στοχεύοντας πρωτίστως στην πρόληψη της δημιουργίας, στην αύξηση της ανακύκλωσης και επανάχρησης και εν γένει σχετίζονται με την κυκλική κατανάλωση, με αναβάθμιση των σχετικών υποδομών, καθώς και τη χρήση έξυπνων τεχνολογιών. Ειδικότερα, αναμένεται να χρηματοδοτηθεί η κατασκευή νέων σύγχρονων Μονάδων Ανάκτησης και Ανακύκλωσης (ΜΑΑ) οι οποίες θα επεξεργάζονται διακριτά συλλεγόμενα βιολογικά απόβλητα, καθώς και διακριτά συλλεγόμενα ανακυκλώσιμα απόβλητα (πλαστικό, μέταλλο, χαρτί/χαρτόνι, γυαλί κλπ.), όπως προβλέπεται από τον εθνικό σχεδιασμό και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851. Η κάθε μία από αυτές τις μονάδες θα είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο που να συμβάλει στους σταδιακούς στόχους και ορόσημα της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851, εξασφαλίζοντας ποσοστό αποβλήτων που ανακτώνται προς ανακύκλωση, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης και της χώνευσης, τουλάχιστον 65% των συνολικών εισερχομένων ποσοτήτων έως το έτος 2035. Επίσης αναμένεται να χρηματοδοτηθεί ο εκσυγχρονισμός/αναβάθμιση υφιστάμενων ή υπό κατασκευή Μονάδων Επεξεργασίας στερεών Αποβλήτων για την μετατροπή τους σε Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης. Οι μονάδες αυτές δε θα είναι αποδέκτες ειδικών ροών αποβλήτων όπως ογκώδη απόβλητα, επικίνδυνα οικιακά απορρίμματα, μπαταρίες, χρησιμοποιημένα λάδια και υφάσματα τα οποία επίσης θα συλλέγονται διακριτά. Παράλληλα, θα ληφθούν μέτρα για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, ενώ θα υλοποιηθούν δράσεις ενημέρωσης/πληροφόρησης για την ανακύκλωση, την κυκλική οικονομία και τον περιορισμό της χρήσης πλαστικών. Στο πλαίσιο εξέτασης πιθανής αναδιοργάνωσης του τομέα διαχείρισης στερεών αποβλήτων προβλέπεται η δημιουργία ενός ενιαίου ρυθμιστικού φορέα σε εθνικό επίπεδο, για την παρακολούθηση της εφαρμογής των δράσεων διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, συντονίζοντας όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων (συμπ. θαλάσσιων) αποτελούν βασική επιλογή προκειμένου να διασφαλιστεί η καθολική πρόσβαση σε επαρκές και καλής ποιότητας νερό, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιοχών και μικρών νησιών. Απαιτούνται αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών (δίκτυα, αφαλατώσεις, μικρής κλίμακας φράγματα), ενίσχυση δράσεων εξοικονόμησης νερού μέσω νέων τεχνολογιών, ενώ η κάλυψη ελλείψεων νερού θα αντιμετωπιστεί με την επανάχρηση νερού κυρίως για άρδευση. Προτεραιότητα αποτελεί η ολοκλήρωση του εθνικού επιχειρησιακού σχεδίου στον τομέα του πόσιμου νερού και της 2^{ης} αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, για τη διαχείριση και προστασία συνολικά των υδάτινων πόρων, ενώ στο πλαίσιο εξέτασης πιθανής αναδιοργάνωσης του τομέα των υδάτινων πόρων προβλέπεται η δημιουργία ενός ενιαίου ρυθμιστικού φορέα σε εθνικό επίπεδο, για την παρακολούθηση της ορθολογικής διαχείρισης και την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης τους, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας. Η κάλυψη αναγκών σε υποδομές διαχείρισης λυμάτων πραγματοποιείται βάσει του εγκεκριμένου Εθνικού Σχεδίου Λυμάτων, κατά προτεραιότητα σε οικισμούς α, β, γ προτεραιότητας, και εν συνεχεία και σε μικρότερους οικισμούς με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (σε τουριστικές και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές με έμφαση σε μικρά νησιά), συνδυάζοντας και δράσεις διαχείριση ιλύος.

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της έχουν στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών και την αποτελεσματικότερη προστασία πληθυσμού και οικοσυστημάτων. Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στον εκσυγχρονισμό και ενίσχυση των μηχανισμών και συστημάτων παρακολούθησης, στην εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίων και μελετών διαχείρισης κινδύνου, στη βελτίωση της ενημέρωσης και της ικανότητας παρακολούθησης σχετικών παραμέτρων. Έμφαση θα δοθεί επίσης σε δράσεις βελτίωσης αστικού περιβάλλοντος μέσω πράσινων υποδομών και προώθησης της αειφόρου αστικής κινητικότητας, στην αποκατάσταση επιβαρυνμένων περιβαλλοντικά αστικών χώρων και βελτίωσης της προσβασιμότητας.

Στις αστικές μεταφορές, βασική επιλογή αποτελεί η συνέχιση υλοποίησης έργων σε Αθήνα/Θεσσαλονίκη (συμπ. ΜΕΤΡΟ), η ολοκλήρωση της ανανέωσης του στόλου των ΜΜΜ με μέσα πιο φιλικά προς το περιβάλλον. Επιπλέον, η προώθηση της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας σε περιφερειακά αστικά κέντρα μεγάλου και μεσαίου μεγέθους με υλοποίηση αειφορικών και φιλικών προς το περιβάλλον παρεμβάσεων (μέσα σταθερής τροχιάς – προαστιακές συνδέσεις, ηλεκτροκίνηση, ποδηλατόδρομοι, ευφυή συστήματα μεταφορών κ.α.) αποτελεί επίσης επιλογή πολιτικής η οποία θα εντάσσεται - όπου είναι δυνατόν - στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων.

Εξίσου σημαντική είναι η προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών με στόχο την αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και του δικτύου NATURA 2000, την αντιμετώπιση ξενικών ειδών, τη βελτίωση οικοσυστημικών υπηρεσιών, την παρακολούθηση και καταγραφή απειλών και αναγκών διαχείρισης, τη βελτιωμένη πρόσβαση σε ΑμεΑ σε περιοχές φυσικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθούν οριζόντιες και διευρυμένες δράσεις στο πλαίσιο υλοποίησης τόσο της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, όσο και του Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αφύπνιση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την προστασία και διατήρηση των διαφόρων οικοσυστημάτων.

Στον Τομέα της Αλιείας προωθούνται δραστηριότητες: (α) ορθολογικής διαχείρισης αποθεμάτων με στόχο την επίτευξη και τη διατήρηση μίας βιώσιμης αλιείας και την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων των αλιευτικών δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο οικοσύστημα, (β) στήριξης κατά προτεραιότητα της μικρής παράκτιας αλιείας, του αποτελεσματικού ελέγχου της αλιείας και της αξιοπιστίας των δεδομένων, (γ) προστασίας και αποκατάστασης υδρόβιων οικοσυστημάτων, (δ) βιώσιμης υδατ/γείας, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας με σκοπό την προώθηση προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και (ε) που ενισχύουν τη συνεκτικότητα της ΚΑΛΠ με άλλες Πολιτικές της Ένωσης για τις θάλασσες και τους ωκεανούς. Όλα τα ανωτέρω θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και το πλαίσιο προώθησης της γαλάζιας ανάπτυξης ως πυλώνα προτεραιότητας για τη χώρα μας στο πλαίσιο της μακροπεριφερειακής στρατηγικής EUSAIR.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας “GReco Islands” θα εξεταστεί - συμπληρωματικά με τους σχετικούς πόρους του ΤΑΜ και άλλων Ταμείων (π.χ. ΕΤΘΑΥ) - η χρηματοδότηση παρεμβάσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και το κλίμα, με στόχο την υλοποίηση ολοκληρωμένων έργων στα νησιά που θα επιλεγούν.

Επιλογές Πολιτικής ΣΠ3 και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων για το ΕΤΠΑ και το ΤΣ

Στοχεύοντας στη διασφάλιση ασφαλούς, ομαλής και οικονομικά αποτελεσματικής λειτουργίας του τομέα μεταφορών ενισχύεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

Στις οδικές μεταφορές επιδιώκεται η ολοκλήρωση/αναβάθμιση υποδομών του βασικού και αναλυτικού ΔΟΔ στην ηπειρωτική και νησιωτική χώρα, η λειτουργική διασύνδεσή τους, η ολοκλήρωση διασυνοριακών συνδέσεων, η κατασκευή νέων ή/και αναβάθμιση τμημάτων οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ, παρεμβάσεις οδικής ασφάλειας εκτός ΔΟΔ και αξιοποίηση ΤΠΕ και ευφών συστημάτων μεταφορών.

Η βασική προτεραιότητα στις σιδηροδρομικές μεταφορές είναι η ανάπτυξη ασφαλούς, συνεκτικού, πολυτροπικού και διαλειτουργικού συστήματος υψηλής ποιότητας με την ολοκλήρωση του ΠΑΘΕ/Π, που αποτελεί μέρος του βασικού σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας, την υλοποίηση διασυνοριακών συνδέσεων και έργων αναβάθμισης/βελτίωσης του υφιστάμενου δικτύου, την ευρεία εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης και συστημάτων ERTMS και την υλοποίηση έργων συνδέσεων με λιμένες ΔΕΔ-Μ. Η αναδιάρθρωση ΕΡΓΟΣΕ και ΟΣΕ αποτελούν επίσης προτεραιότητα και αναμένεται να συμβάλουν στην ασφαλή επίτευξη των επιμέρους παραπάνω παρεμβάσεων.

Η βασική προτεραιότητα στις θαλάσσιες μεταφορές είναι η αναδιάρθρωση του συστήματος μεταφορών προς τα νησιά με έμφαση στη διασύνδεση μεταξύ τους και με την ηπειρωτική χώρα. Προτεραιότητα επίσης έχουν

οι παρεμβάσεις σε επιλεγμένα λιμάνια εντός και εκτός ΔΕΔ-Μ, σύμφωνα με τις ανάγκες επανασχεδιασμού των ακτοπολικών/εμπορευματικών μεταφορών, με την παράλληλη εγκατάσταση συστημάτων και εφαρμογών για την ασφάλεια ναυσιπλοΐας. Οι παρεμβάσεις θα συνδυαστούν με προώθηση της χρήσης καθαρών καυσίμων, την εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων για την περιβαλλοντική διαχείριση και παρακολούθηση των λιμένων, καθώς και τη λειτουργική διαχείριση των υπηρεσιών τους.

Οι επενδύσεις σε συστήματα διαχείρισης ασφάλειας αφορούν και την εναέρια κυκλοφορία, ιδίως εκείνες που προκύπτουν από το σύστημα SESAR, για υφιστάμενα αεροδρόμια.

Οι παραπάνω επιλογές πολιτικής σε συνδυασμό μεταξύ τους αλλά και με εφαρμογή ευφύων συστημάτων μεταφορών θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ασφαλούς, συνεκτικού, προσβάσιμου σε όλους, πολυτροπικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών, οδικών, θαλασσιών μεταφορών υψηλής ποιότητας, διασυννοριακής κινητικότητας και συνδεσιμότητας με απομακρυσμένες και νησιώτικες περιοχές, στην ενίσχυση των εμπορευματικών μεταφορών, στη βελτίωση της αποδοτικότητας του Τομέα Εφοδιαστικής Αλυσίδας και τελικά στην ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της χώρας, ενώ θα συμβάλλουν στην ενίσχυση του Περιβαλλοντικού αποτυπώματος του Τομέα μεταφορών. Επισημαίνεται ότι τα θέματα συνδεσιμότητας θα αντιμετωπιστούν και από τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας και την μακροπεριφερειακή στρατηγική EUSAIR συμπεριλαμβάνοντας σχετικές δράσεις ως μέρος ενός ευρύτερου λειτουργικού χώρου.

Επίσης, όλες οι ανωτέρω παρεμβάσεις θα γίνονται με τρόπο που θα εξασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε ΑμεΑ και άτομα μειωμένης κινητικότητας.

Επιλογές Πολιτικής ΣΠ4 και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων για το ΕΤΠΑ και το - EKT+

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων στον ΣΠ4 είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

Η αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού και η βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσω παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας στη βάση των ατομικών αναγκών και τη μείωση της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, με έμφαση στους NEETs 15-29, μακροχρόνια άνεργους, άνεργους με χαμηλό και κοινωνικοοικονομικό, μορφωτικό υπόβαθρο, μετανάστες & δικαιούχους διεθνούς προστασίας και ΑμεΑ, αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η ανακατεύθυνση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης αξιοποιώντας και τα ανοικτά προγράμματα, η ενίσχυση της διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας, η στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και παρεμβάσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων των ανέργων θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου. Η προώθηση της προσαρμογής αυτοαπασχολούμενων, εργαζομένων και επιχειρήσεων στην αλλαγή και της ενεργού γήρανσης και μέσω παρεμβάσεων συμβουλευτικής και κατάρτισης συνυπολογίζοντας, μεταξύ άλλων, τις απαιτήσεις της ψηφιακής και πράσινης οικονομίας, τίθεται στο επίκεντρο. Για την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση θα επιλεγούν επιπλέον και μέτρα εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και προώθησης καινοτόμων μοντέλων λειτουργίας των επιχειρήσεων. Για την αντιμετώπιση έκτακτων συνθηκών στην αγορά εργασίας δύναται να υλοποιηθούν μέτρα ενισχύσεων.

Βασική επιλογή αποτελεί η αναβάθμιση της ποιότητας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνάφειας της Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και της Δια Βίου Μάθησης με την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα δοθεί έμφαση στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών ιδιαίτερα σε σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, στην ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, στη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ. Επιπλέον, η βελτίωση των επιδόσεων και η ενίσχυση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, τίθενται στο επίκεντρο. Η δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών και εξοπλισμού βάσει χαρτογράφησης αναγκών και η διασφάλιση της ποιότητας υπηρεσιών, μέσω της βελτίωσης της διακυβέρνησης όλων των βαθμίδων, της ενίσχυσης της αυτονομίας, καθώς και της ολοκλήρωσης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, αποτελούν επίσης προτεραιότητες.

Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των θεσμών και μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης αποτελεί βασική επιλογή με στόχο την ενεργό ένταξη, τον περιορισμό της εισοδηματικής ανισότητας, του κινδύνου φτώχειας με έμφαση στην μείωση της παιδικής φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των έμφυλων και άλλων διακρίσεων. Η διασφάλιση πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, οι δράσεις για την αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και η ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα αποτελούν μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση. Παράλληλα ο εκσυγχρονισμός και η δημιουργία υποδομών κοινωνικής προστασίας στη βάση διαπιστωμένων αναγκών, αλλά και αναπληρώσεως,

τουρισμού και πολιτισμού αναμένεται να ενισχύσουν την ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.

Στρατηγική επιλογή αποτελεί η προώθηση παρεμβάσεων αποϊδρυματοποίησης και μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας καθώς και η κοινωνική ένταξη για πολίτες περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά και μετανάστες & δικαιούχους διεθνούς προστασίας, μέσω της αντιμετώπισης των εις βάρος τους διακρίσεων, της επισφαλούς στέγασης και της ένταξής τους στην εκπαίδευση.

Η θεσμική ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για την ουσιαστική συμμετοχή σε παρεμβάσεις εκπαίδευσης, απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης παραμένει στρατηγική επιλογή.

Η καθολική υγειονομική κάλυψη ως βασική επιλογή απαιτεί την ΠΦΥ επίκεντρο του δικτύου υγείας στην κοινότητα, έμφαση στην πρόληψη στο πλαίσιο και της ενεργού και υγιούς γήρανσης, θεσμοθετημένη μέριμνα για ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες με συμβολή στην οικονομική και κοινωνική προστασία Προτεραιότητες αποτελούν ομοίως η Ψυχική Υγεία με έμφαση στο παιδί και τους ηλικιωμένους και η πρόληψη της ασυλοποίησης, η αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, οι νέες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, η προσαρμογή υπηρεσιών, υποδομών και ανθρώπινου κεφαλαίου στις γεωγραφικές, πληθυσμιακές ιδιαιτερότητες, στην ηλεκτρονική υγεία, στην αντιμετώπιση υγειονομικών απειλών στη βάση χαρτογράφησης των αναγκών. Η διατήρηση των αποτελεσμάτων ενισχύεται με επενδύσεις στο ΣΥ στην επείγουσα φροντίδα, τις ειδικές κλίνες, την αποκατάσταση, τις δομές Δημόσιας Υγείας. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βελτίωση της διαχείρισης, της διοίκησης των υπηρεσιών, συμβάλλουν στην καθολική πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες σε ένα αποδοτικότερο σύστημα. Η τρέχουσα υγειονομική κρίση αναδεικνύει την προστασία της δημόσιας υγείας, ως θεμέλιο της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και αποτελεί πρόκληση για την ανάπτυξη ανθεκτικότητας.

Στα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) προβλέπονται δράσεις υγείας.

Επιλογές Πολιτικής ΣΠ5 και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+και το ΕΤΘΑΥ

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων ΟΧΕ και ΤΑΠΤΟΚ θα εφαρμοστούν σε περιοχές με τα εξής χαρακτηριστικά:

- (α) αναπτυξιακή υστέρηση, μείωση πληθυσμού και ύπαρξη σημαντικών εμποδίων ανάπτυξης
- (β) ύπαρξη περιορισμένων διασυνδέσεων με αστικά κέντρα και μειωμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες
- (γ) ύπαρξη προϋποθέσεων για ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία οικονομικών συσσωμάτωσης
- (δ) ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ο προσδιορισμός των επιλέξιμων περιοχών θα λαμβάνει υπόψη τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις του χωρικού σχεδιασμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και θα προκύπτει μετά από έγκαιρη και εκτενή διαβούλευση μεταξύ των κατά τόπο συντελεστών. Η επιλογή των περιοχών εφαρμογής είτε θα αναφέρεται στα Προγράμματα, είτε θα γίνει κατόπιν διαδικασίας ανοικτής πρόσκλησης και αξιολόγησης κατά την υλοποίηση των Προγραμμάτων είτε κατόπιν ανάλυσης για τον προσδιορισμό των περιοχών ή των κριτηρίων επιλογής τους.

Ειδικότερα προβλέπονται:

1. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον πολιτισμό και την ασφάλεια. Ως αστικές περιοχές νοούνται:
 - Αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις από Περιφερειακά

Χωροταξικά Πλαίσια

- Οικιστικές ενότητες (λειτουργικές περιοχές³) ή πόλεις που αναπτύσσονται σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες με πληθυσμό > 50.000 κατ.
- Πόλεις-έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω, με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου.

Η προτεραιότητα εφαρμογής ολοκληρωμένων στρατηγικών ΟΧΕ-BAA θα δοθεί σε αστικές περιοχές όπου μεταξύ άλλων εντοπίζονται:

- προγραμματισμός επενδύσεων και υποδομών υπερτοπικού χαρακτήρα,
- συγκέντρωση ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρηματικού δυναμικού για την ανάπτυξη καινοτόμων πρωτοβουλιών,
- σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα,
- χωρική συγκέντρωση ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, υποβαθμισμένο δομημένο περιβάλλον και χαμηλού επιπέδου υπηρεσίες,
- αναξιοποίητοι, ελεύθεροι ή/και εγκαταλελειμμένοι χώροι και κτίρια (δημόσια ή, υπό προϋποθέσεις, και ιδιωτικά),
- πιέσεις από την κλιματική αλλαγή και σημαντικοί περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.

Οι στρατηγικές ΟΧΕ-BAA θα εναρμονίζονται με τα ΣΒΑΚ ενισχύοντας και τις βιώσιμες, καθαρές μεταφορές ειδικότερα στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα.

2. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στις αγροτικές περιοχές με έμφαση σε ορεινές, νησιωτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν σε βιώσιμη ανάπτυξη, προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιδιώκεται κατά προτεραιότητα, η βιώσιμη ανάπτυξη και η διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης με έμφαση στις επενδύσεις υποδομών προσβασιμότητας και συνδεσιμότητας, και στην εφαρμογή ολιστικών παρεμβάσεων που προωθούν την κυκλική οικονομία, την ενεργειακή και ψηφιακή μετάβαση, την τοπική επιχειρηματικότητα την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών υποδομών ή/ και την ανάδειξή τους ως τουριστικών προορισμών.

Για τις στρατηγικές των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε αγροτικές περιοχές, έμφαση θα δοθεί στη συνέργεια με δράσεις που χρηματοδοτούνται σε περιοχές Natura 2000 από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον – Ενέργεια – Κλιματική Αλλαγή 2021-2027», με δεδομένο ότι οι περιοχές αυτές καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της έκτασης των ορεινών και νησιωτικών περιοχών, συνυπάρχοντας συχνά και με περιοχές ιστορικού – πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Ειδικά για τις νησιωτικές περιοχές θα ληφθεί υπόψη η πρωτοβουλία για τα Greco Islands και θα προωθηθεί η συνέργεια των παρεμβάσεων από όλα τα Προγράμματα.

Τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές προωθούνται ολοκληρωμένες στρατηγικές σε περιοχές που εμφανίζουν θεματική ή/ και χωρική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών -πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας με γνώμονα την αειφορία. Αυτού του τύπου οι στρατηγικές, για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος και την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας μπορούν να προβλεφθούν

³ Η βάση τεκμηρίωσης για τις λειτουργικές περιοχές των επιμέρους αστικών περιοχών είναι οι Αναπτυξιακές Ενότητες όπως αυτές προσδιορίζονται από τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια.

και στο πλαίσιο διαπεριφερειακών συνεργασιών και διασυνοριακών σχημάτων που θα χρηματοδοτηθούν από τα πέντε προγράμματα συνεργασίας Interreg, ενώ μπορούν να αναδείξουν ευρύτερους λειτουργικούς χώρους, όπως στη μακροπεριφερειακή στρατηγική Αδριατικής-Ιονίου (EUSAIR) όπου συντονισμένες δράσεις μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ των χωρών και περιφερειών συμβάλλοντας στην αναγνώριση της προστιθέμενης αξίας της εφαρμογής της EUSAIR.

Για το σύνολο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων προβλέπεται κατά κανόνα μίγμα παρεμβάσεων σε τομείς όπως: Υποδομές, Κλιματική Αλλαγή, Περιβαλλοντική Ανθεκτικότητα, Οικονομική Ανάπτυξη, Κυκλική Οικονομία, αντιμετώπιση Κοινωνικών Ανισορροπιών ιεραρχώντας τις προτεραιότητες και διασφαλίζοντας τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα κάθε σχεδίου καθώς και την αποτελεσματική υλοποίηση και βιωσιμότητά του. Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής και την αύξηση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Εδαφικής Ατζέντας και της Χάρτας της Λειψίας.

Οι στρατηγικές της ΠΠ 2014-2020 δύνανται να συνεχίζονται επικαιροποιημένες και στην ΠΠ 2021-2027 εφόσον αξιολογηθούν θετικά και ενταχθούν στο οικείο πρόγραμμα της νέας περιόδου.

Επιλογές Πολιτικής Ειδικού Στόχου ΤΔΜ και των κύριων Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται στους πέντε πυλώνες του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Master Plan): καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΤΔΜ απορρέουν από τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Παράλληλα θα λαμβάνονται υπόψη οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, οι τοπικές στρατηγικές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, καθώς και οι ευκαιρίες που προκύπτουν στο πλαίσιο της γαλάζιας οικονομίας στις περιοχές παρέμβασης του ΤΔΜ.

Ειδικότερα, οι επιλογές πολιτικής στον ΕΣ για το ΤΔΜ επικεντρώνονται τον τομέα της ενέργειας και τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης, την αναδιάρθρωση ενεργειακής ταυτότητας με επενδύσεις σε μονάδες ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας, στον τομέα της έρευνας & καινοτομίας κυρίως μέσω τεχνολογικής ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων διεθνούς εμβέλειας, στο τομέα των ΜμΕ και της βιομηχανίας ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στον τομέα προστασίας οικοσυστημάτων και φυσικού περιβάλλοντος, στην αποκατάσταση ορυχείων και αλλαγή των χρήσεων γης, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και στην ανάπτυξη υποστηρικτικών ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών ευφυούς πόλης.

Τα κύρια επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν: τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέες ειδικότητες με αξιοποίηση τοπικού εργατικού δυναμικού και προσέλκυση νέου, την αύξηση του ΑΕΠ με ίδρυση νέων επιχειρήσεων, την υποστήριξη της διαφοροποίησης και του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων επιχειρήσεων, την προσέλκυση μεγάλων παραγωγικών επενδύσεων, την ενίσχυση ερευνητικών κέντρων και εμβληματικών επενδύσεων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας, δημιουργία εκκολαπτηρίων και νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων, την υποστήριξη δράσεων ΕΤΑΚ, την αύξηση ποσοστού παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, την ενεργειακή αναβάθμιση και αυτοπαραγωγή από ΑΠΕ σε δημόσια/δημοτικά κτίρια, νοικοκυριά και επιχειρήσεις, την προσέλκυση «πράσινων» επιχειρήσεων μέσω δημιουργίας βιομηχανικών ζωνών και επιχειρηματικών πάρκων, την προσέλκυση επενδύσεων στην κυκλική οικονομία και τον «πράσινο μετασχηματισμό» των επιχειρήσεων, την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω αποκατάστασης εδαφών και αναπροσαρμογής χρήσεων γης, την προστασία και αξιοποίηση ενεργειακής βιομηχανικής και εν γένει πολιτιστικής κληρονομιάς, την προώθηση της απασχόλησης των ανέργων, την αναβάθμιση υφιστάμενων ή την απόκτηση νέων δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, την υποστήριξη των μέτρων κοινωνικής πρόνοιας για την κοινωνική ένταξη, τη μείωση του αστικού ενεργειακού αποτυπώματος, την ανάπτυξη έξυπνων κλιματικά ουδέτερων κοινοτήτων, την ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών δικτύων, την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Οι δράσεις που σχεδιάζονται, αναμένεται να επιφέρουν κλιμακούμενες επιπτώσεις:

(α) βραχυπρόθεσμες (αντιμετώπιση άμεσων κοινωνικών επιπτώσεων από την απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων),

(β) μεσοπρόθεσμες (οικονομική αναδιάρθρωση μέσω προσέλκυσης επενδύσεων ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας, αποκατάστασης γαιών λιγνιτικών πεδίων, εναλλακτικών χρήσεων θερμοηλεκτρικών σταθμών, έργων υποδομής, δράσεων νέων οικονομικών κατευθύνσεων όπως η οικονομία πράσινου υδρογόνου, ανάπτυξης δομών προώθησης της τεχνολογίας και της καινοτομίας, ανάπτυξης των ικανοτήτων του

ανθρώπινου δυναμικού κλπ),

(γ) μεσο-μακροπρόθεσμες (προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων σε νέους τομείς, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η βιομηχανία μηχανικών κατεργασιών, η ανάπτυξη και εφαρμογή νέων υλικών κλπ, η αξιοποίηση ειδικοτήτων από τον υπεργολαβικό μηχανισμό της ΔΕΗ, η συνέχιση έργων αποκατάστασης γαιών των λιγνιτικών πεδίων).

Στην περίπτωση των εργασιών αποκατάστασης των εκτάσεων των ορυχείων και των σταθμών παραγωγής ενέργειας θα τηρηθούν οι τελευταίες ισχύουσες ΑΕΠΟ.

Συντονισμός, οριοθέτηση και συμπληρωματικότητες μεταξύ των Ταμείων και, κατά περίπτωση, συντονισμός μεταξύ εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων– άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο ii) του ΚΚΔ

Στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 επιδιώκεται περαιτέρω ενισχυμένος συντονισμός μεταξύ όλων των Ταμείων/ Μέσων και των λοιπών Ευρωπαϊκών και εθνικών χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένου βεβαίως και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που παρουσιάζει υψηλή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το ΕΣΠΑ.

Η συμπληρωματικότητα των Ταμείων διασφαλίζεται με ευθύνη του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων/ΓΓΔΕ&ΕΣΠΑ και ειδικότερα της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΑΣ), που έχει την ευθύνη για το συντονισμό κατάρτισης της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) και την υποβολή της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Προς ενίσχυση της ικανότητας συντονισμού και συμπληρωματικότητας, με την υπ. αριθμ.Υ5/Β’/12-2-2020 Απόφαση του Πρωθυπουργού, συγκροτήθηκε Επιτροπή Σχεδιασμού για τον συντονισμό της κατάρτισης του ΕΣΠΑ 2021- 2027, προκειμένου να λαμβάνει αποφάσεις σε πολιτικό επίπεδο και να διασφαλίζονται η αλληλοτροφοδότηση επί των προβλεπόμενων στρατηγικών και παρεμβάσεων όλων των τομέων πολιτικής και η συνεκτική στρατηγική για τη χώρα με τη συνδρομή όλων των Ταμείων. Στην Επιτροπή Σχεδιασμού, μετέχει ως Πρόεδρος ο Υφυπουργός Ανάπτυξης καθώς και οι ΓΓ και ΕΓ οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα σχεδιασμού των τομεακών πολιτικών του κάθε Υπουργείου κ.α.

Θεσμοθετείται επιπλέον η λειτουργία, σε ετήσια βάση, συντονιστικού οργάνου με αντικείμενο τον προγραμματισμό των προτεραιοτήτων των τομέων πολιτικής και των περιφερειών, και το σχεδιασμό της χρηματοδότησής τους από τα προγράμματα. Στο συντονιστικό όργανο, το οποίο λειτουργεί υπό την ευθύνη του ΓΓΔΕ και ΕΣΠΑ συμμετέχουν ΔΑ, Επιτελικές, Περιφέρειες, κ.α. φορείς. Η ΕΑΣ αναλαμβάνει την παρακολούθηση της υλοποίησης του συνολικού σχεδίου δράσης και την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Βασικό επίσης μηχανισμό διαβούλευσης, συντονισμού και συνεργασίας θα αποτελέσουν τα Θεματικά Δίκτυα στα οποία μετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ, των Επιτελικών Δομών, των κοινωνικοοικονομικών εταίρων και των μεγάλων δικαιούχων κατά περίπτωση.

Ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα μεταξύ:

- του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ και ΕΣΠΑ διασφαλίζεται μέσω της συμμετοχής των ΓΓ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στην Επιτροπή Σχεδιασμού, ενώ θα καθοριστεί περαιτέρω συνεργασία της ΕΥΔ ΠΑΑ, της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και των Επιτροπών Παρακολούθησης
- των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΤΑΜΕ, επιτυγχάνεται μέσω διαρκούς παρακολούθησης των αναγκών και συνεργασίας της ΕΑΣ με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου

Μεταναστευτικής Πολιτικής καθώς επίσης και στο πλαίσιο των Επιτροπών Παρακολούθησης.

Περαιτέρω η οριοθέτηση ανά ΣΠ προσδιορίζεται ως εξής λαμβανομένου οριζόντια υπόψη ότι έργα phasing ή έργα που υλοποιούνται μετά την 01/01/2021 και επανεντάσσονται βάσει των νέων διαδικασιών στα νέα προγράμματα («μεταφερόμενα») θα παραμένουν - κατά κανόνα - στα διάδοχα Προγράμματα των υφιστάμενων ανεξάρτητα από τους βασικούς κανόνες οριοθέτησης:

Στόχος Πολιτικής 1:

Οι παρεμβάσεις θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ και θα συνδυαστούν με παρεμβάσεις από το ΕΚΤ+ για την προσαρμογή των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στη διαδικασία οικονομικού μετασχηματισμού και βιομηχανικής μετάβασης.

Οι παρεμβάσεις θα χρηματοδοτούνται κατά κανόνα από τα Τομεακά Προγράμματα. Ποσοστό της τάξης του 20 % των πόρων κατανέμεται στα ΠΕΠ. Αν κριθεί σκόπιμο από τα περιφερειακά προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν και τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο και των οποίων η ανάγκη ενίσχυσης προκύπτει από την εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, δράσεις ΤΠΕ τοπικής εμβέλειας και σημασίας, ενισχύσεις ΜΜΕ, που θα εξυπηρετούν την περιφερειακή διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση, και ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των δράσεων ενισχύσεων ΜΜΕ οριζόντιου χαρακτήρα, θα γίνεται στο πλαίσιο υλοποίησης του ΕΠΑΝΕΚ για καλύτερο συντονισμό αυτών.

Θα εξεταστεί δε περαιτέρω κατά την υλοποίηση και πρόβλεψη δέσμευσης συγκεκριμένου ποσοστού στο πλαίσιο των κεντρικών προκηρύξεων του ΕΠΑΝΕΚ για χρηματοδότηση επενδύσεων μόνο από επιχειρήσεις κάθε Περιφέρειας σύμφωνα με την περιφερειακή διάσταση της RIS3 και με βάση κλειδα κατανομής.

Συνέργειες εντοπίζονται μεταξύ:

α) ΤΔΜ για κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών των ΜμΕ και για υλοποίηση δράσεων προσαρμογής και αναβάθμισης των δεξιοτήτων και βιομηχανικής μετάβασης. Κατά κανόνα ότι ενισχύεται στο πλαίσιο του ΤΔΜ για ΜΜΕ, δεν θα καλύπτεται από άλλα προγράμματα (π.χ. ΕΠΑΝΕΚ ή ΠΕΠ ΔΥΤ. ΜΑΚ.)

β) ΕΤΘΑΥ και ΕΓΤΑΑ για προώθηση αλυσίδων αξίας με σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα. Στόχος η δικτύωση και το clustering επιχειρήσεων της πρωτογενούς παραγωγής με μεταποιητικές επιχειρήσεις. Ειδικότερα με το LEADER για προώθηση τοπικής επιχειρηματικότητας και του τουρισμού.

Στόχος Πολιτικής 2:

Το Ταμείο Συνοχής θα χρηματοδοτήσει κατά κανόνα τις παρεμβάσεις εθνικής κλίμακας, στρατηγικής σημασίας ή με διαπεριφερειακό χαρακτήρα. Το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτήσει όλες τις υπόλοιπες παρεμβάσεις κυρίως περιφερειακής κλίμακας.

Από τα Περιφερειακά Προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν κυρίως παρεμβάσεις επεξεργασίας λυμάτων, αποχέτευσης, πρόσβασης σε πόσιμο νερό, βιώσιμης διαχείρισης νερού, μικρής κλίμακας τοπικές υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων, μικρού μεγέθους αντιπλημμυρικά έργα, στοχευμένες δράσεις βιοποικιλότητας εκτός περιοχών NATURA, τοπικά έργα αποθήκευσης ενέργειας και έργα εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια εκτός αυτών της κεντρικής δημόσιας διοίκησης, ενώ θα συμβάλλουν στην υλοποίηση έργων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας “GReco Islands” συμπληρωματικά με το ΤΔΜ και άλλα Ταμεία (π.χ. ΕΤΘΑΥ). Τα τομεακά Προγράμματα θα χρηματοδοτήσουν δράσεις εθνικής ή στρατηγικής σημασίας συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνου και της βιοποικιλότητας, έργα εξοικονόμησης ενέργειας σε κατοικίες, προμήθεια εξοπλισμού πολιτικής προστασίας, στοχευμένα αντιπλημμυρικά έργα

στρατηγικής σημασίας, δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού και έργα οριζόντιου χαρακτήρα. Επιπλέον, θα χρηματοδοτήσουν πιλοτικές παρεμβάσεις σε επιλεγμένες αστικές περιοχές αποσκοπώντας στην ολιστική διαχείριση του πόσιμου νερού. Για τις παρεμβάσεις που προάγουν τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα, το τομεακό Πρόγραμμα για τις μεταφορές θα επικεντρωθεί στη χρηματοδότηση δράσεων σε μέσα σταθερής τροχιάς και ανανέωσης του στόλου των αστικών λεωφορείων με ηλεκτροκίνητα οχήματα.

Συνέργειες εντοπίζονται με:

α) το ΕΤΘΑΥ, το οποίο θα συμβάλει στην θαλάσσια και παράκτια βιοποικιλότητα με στόχο την προστασία και την αποκατάσταση υδρόβιων οικοσυστημάτων, δράσεις βιώσιμης αλιείας και δράσεις υδατοκαλλιέργειας, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας με στόχο το μετριασμό της περιβαλλοντικής και κλιματικής αλλαγής καθώς και δράσεις για διασφάλιση ασφλών, προστατευμένων, καθαρών θαλασσών που υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση

β) το ΕΓΤΑΑ στη μείωση της χρήσης φυσικών πόρων και βιώσιμης διαχείρισής τους, προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας στη γεωργία και στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για γεωργική χρήση, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας στον αγροτικό χώρο και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

γ) το ΤΔΜ για τις δράσεις που αφορούν στη δίκαιη μετάβαση των επηρεαζόμενων περιοχών και σχετίζονται με τον τομέα της ενέργειας, με την προστασία και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και του περιβάλλοντος.

Στόχος Πολιτικής 3:

Όλες οι παρεμβάσεις χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΤΣ. Το ΤΣ θα εστιάσει σε παρεμβάσεις εθνικής ή/ και διαπεριφερειακής κλίμακας, στο βασικό και αναλυτικό Δίκτυο ΔΕΔ-Μ ενώ το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτήσει παρεμβάσεις τόσο εντός όσο και εκτός ΔΕΔ-Μ.

Από τα ΠΕΠ θα χρηματοδοτηθούν κυρίως έργα εκτός ΔΕΔ-Μ, έργα οδικής ασφάλειας και παρεμβάσεις σε λιμένες περιφερειακού ενδιαφέροντος. Δύναται επίσης να χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις διασύνδεσης με το ΔΕΔ-Μ εντός του εθνικού δικτύου.

Το Τομεακό Πρόγραμμα θα εστιάσει σε έργα του βασικού και αναλυτικού ΔΕΔ-Μ, έργα υποδομών και μέσων των συστημάτων αστικών μεταφορών. Ειδικά στις λιμενικές μεταφορές θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις διασφάλισης της διασυνδεσιμότητας και της εδαφικής συνοχής των νησιών, σε συνάφεια με την Εθνική Λιμενική Πολιτική.

Στόχος Πολιτικής 4

Οι δράσεις που προωθούν την παροχή ισότιμης πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και κατάρτισης εμπίπτουν στον ΣΠ4. Δράσεις που υποστηρίζουν την έρευνα και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΣΠ1 ενώ παρεμβάσεις για την ενεργειακή αναβάθμιση των δομών της εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών δύναται να υποστηριχθούν από το ΣΠ2 ή στο πλαίσιο χωρικών επενδύσεων.

Οι επενδύσεις στον τομέα της υγείας και της μακροχρόνιας φροντίδας υπό τον ΣΠ4, επικεντρώνονται στη βελτίωση της πρόσβασης των ευάλωτων ομάδων σε δομές υγειονομικής περίθαλψης, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες των περιθωριοποιημένων ατόμων, και διακρίνονται από λοιπές παρεμβάσεις με στοιχεία καινοτομίας στο πεδίο της RIS όπου θα υποστηριχθούν υπό τον ΣΠ1.

Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης ή άλλης εδαφικής ανάπτυξης, οι επενδύσεις για την αντιμετώπιση της

κοινωνικής ένταξης των περιθωριοποιημένων ατόμων σε υποβαθμισμένες αστικές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές δύνανται να προγραμματιστούν εφόσον απαιτηθεί υπό τον ΣΠ5 με τη χρήση των εδαφικών εργαλείων.

Κατά κανόνα οι πόροι για τον ΣΠ4 κατανέμονται:

Στα Περιφερειακά Προγράμματα προκειμένου να καλυφθούν:

- οι ανάγκες υποδομών για την αγορά εργασίας, την υγεία, την εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, την κοινωνική πρόνοια και την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης, αλλά και για τον τουρισμό και τον πολιτισμό στο πλαίσιο της συμβολής στην κοινωνικοοικονομική ανάκαμψη
- οι δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας, της ενεργού και ισότιμης κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της προώθησης της ισότητας και της ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες.

Σε Τομεακά Προγράμματα, για τη χρηματοδότηση δράσεων σχετικά με την βελτίωση στην πρόσβαση στην απασχόληση όλων των ατόμων, την προσαρμοστικότητα επιχειρήσεων και εργαζομένων, τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας και της υγείας, τη βελτίωση και ανάπτυξη των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθηση καθώς και με πιλοτικό ή/και μεταρρυθμιστικό χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού μετασχηματισμού, σε όλο το πεδίο εφαρμογής.

Συμπληρωματικά, θα χρηματοδοτηθούν από:

α) το ΤΑΜΕ δράσεις που επικεντρώνονται στην βραχυχρόνια πρόωμη ένταξη (υποδοχή)

β) το ΕΤΘΑΥ δράσεις ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων και βελτίωσης συνθηκών εργασίας σε τομείς ΚΑΛΠ και Γαλάζιας Ανάπτυξης.

γ) το ΕΓΤΑΑ παρεμβάσεις για την υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης, τη μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές. Απαραίτητες δε κρίνονται συνδυαστικές δράσεις που δύνανται να αφορούν τη στήριξη νέων αγροτικών επιχειρήσεων, την ενίσχυση δεξιοτήτων, την εγκατάσταση των νέων γεωργών και την ενίσχυση των γεωργο-περιβαλλοντο-κλιματικών μέτρων.

Στόχος Πολιτικής 5

Υποστηρίζει την εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών στρατηγικών αξιοποιώντας όλα τα είδη παρέμβασης (από όλους τους ΣΠ) και θα χρηματοδοτηθεί από τα ΠΕΠ και το Τομεακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας. Το ΕΤΠΑ θα αποτελέσει το βασικό Ταμείο χρηματοδότησης και το ΕΚΤ+ θα χρηματοδοτήσει δράσεις για την ανθεκτικότητα των περιοχών και των κοινωνιών. Το ΕΤΘΑΥ υποστηρίζει την εφαρμογή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε αλιευτικές περιοχές στο πλαίσιο εφαρμογής Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης. Το ΕΓΤΑΑ μέσω του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ θα συμβάλει σημαντικά και σε συνέργεια με το ΕΣΠΑ στην ενδυνάμωση και ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών με την εφαρμογή των τοπικών προγραμμάτων τύπου LEADER.

Συμπληρωματικότητες και συνέργειες μεταξύ των ταμείων που καλύπτονται από τη συμφωνία εταιρικής σχέσης, το ΤΑΜΕ, το ΤΕΑ, το ΜΔΣΘ και άλλα ενωσιακά μέσα – άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο iii) του ΚΚΑ

Η συμπληρωματικότητα με τα υπόλοιπα Ενωσιακά μέσα επιδιώκεται προκειμένου να επιτευχθεί μέγιστη συνέργεια και αποτελεσματικότητα στο πλαίσιο υλοποίησης κεντρικών Ευρωπαϊκών επιλογών και πολιτικών

όπως η «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», «η Κοινή Πολιτική Ασφαλείας και Άμυνας», η «Στρατηγική για Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Πολιτική και στρατηγικές αλυσίδες αξίας», το «Πρόγραμμα για τη Ψηφιακή Ευρώπη», «Πρόγραμμα για την Ενιαία Αγορά», καθώς και το Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης.

Αναλυτικότερα εντοπίζονται συμπληρωματικότητες με τα εξής Ενωσιακά Μέσα:

- **ΕΤΠΑ με :**

α) το HORIZON EUROPE που αντιμετωπίζει τα θέματα των Global Challenges και European Industrial Competitiveness,

β) το Invest EU,

γ) το Πρόγραμμα Ψηφιακής Ευρώπης,

δ) το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον τομέα της Άμυνας (EDIDP),

ε) το Πρόγραμμα ενιαίας αγοράς που διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στις αγορές καθώς και ειδικότερα μέσα όπως το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα στήριξης του Διαστημικού τομέα, το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»,

στ) με το πρόγραμμα LIFE για δράσεις που σχετίζονται την περιβαλλοντική προστασία και τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και ειδικά τα ολοκληρωμένα έργα και τα έργα Στρατηγικού ενδιαφέροντος,

ζ) RescEu και άλλα πρωτόκολλα συνεργασίας - κατά περίπτωση - όσον αφορά στη διασυνοριακή αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών.

- **ΕΤΠΑ και Τ.Σ. με :**

α) το Πρόγραμμα «Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη» (Connecting Europe Facility – CEF) που εξυπηρετούν την ανάπτυξη του TEN-T δικτύου και στις συνδέσεις προς αυτό,

β) Το Invest-EU,

γ) με το πρόγραμμα LIFE για δράσεις που σχετίζονται την περιβαλλοντική προστασία και τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και ειδικά τα ολοκληρωμένα έργα και τα έργα Στρατηγικού ενδιαφέροντος.

- **ΕΚΤ+ με :**

α) το Invest-EU,

β) το HORIZON EUROPE,

γ) το Erasmus,

δ) το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ όπου το ΕΚΤ+ θα συνεχίσει να στηρίζει τα μέτρα που λαμβάνονται σε προηγούμενα στάδια και προληπτικά, ενώ το ΕΤΠ θα παραμείνει ένα ταμείο ενεργοποίησης σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης εκτός του ΠΔΠ,

ε) το Πρόγραμμα Ψηφιακή Ευρώπη για ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάπτυξη των τεχνολογιών αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, οι υπολογιστές υψηλής απόδοσης και η ασφάλεια στον

κυβερνοχώρο,

στ) σκέλος επιμερισμένης διαχείριση και το σκέλος άμεσης διαχείρισης EaSI,

ζ) το Health programme.

- **ΤΑΜ** με

α) το 2^ο Πυλώνα του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης «InvestEU» αναμένεται να στηριχθεί περαιτέρω ο οικονομικός μετασχηματισμός που επιχειρείται στις επηρεαζόμενες περιοχές συμβάλλοντας στον εν λόγω ειδικό στόχο,

β) τον 3^ο Πυλώνα του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης «Δανειακή Διευκόλυνση Δημόσιου Τομέα»,

γ) με το HORIZON EUROPE σε θέματα νέων ενεργειακών τεχνολογιών όπως οι τεχνολογίες Υδρογόνου, βιώσιμης γεωργικής παραγωγής, τεχνολογίες περιβάλλοντος,

δ) με το LIFE για δράσεις που σχετίζονται την περιβαλλοντική προστασία και τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας.

- **ΕΤΘΑΥ** με

α) το Invest-EU σε μεγάλες επενδυτικές δράσεις στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών και σε δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών,

β) το HORIZON EUROPE για δράσεις ανάπτυξης νέων τεχνολογιών προστασίας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, ιχνηλασιμότητας αλιευμάτων και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των αλιευτικών επιχειρήσεων και των αγορών,

γ) το LIFE ειδικά για δράσεις σχεδιασμού και πιλοτικών εφαρμογών προστασίας της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

- **ΤΕΑ** με

α) το HORIZON EUROPE αλλά και με το EDIDP για τις παρεμβάσεις ανάπτυξης τεχνολογιών κυβερνοασφάλειας και άλλων τεχνολογιών που αναπτύσσονται για τη διαχείριση κρίσεων και προστασίας της ασφάλειας του Πολίτη,

β) τις συντονισμένες δράσεις FRONTEX

- ΤΑΜΕ με το HORIZON EUROPE για δράσεις κοινωνικής καινοτομίας για την ένταξη, προστασίας δημοσίας υγείας και τεχνολογιών ταυτοποίηση,
- ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΣΕΩΝ – ΜΔΣΘ

α) το HORIZON EUROPE και

β) το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον Τομέα της Άμυνας, στην ανάπτυξη τεχνολογιών τηλε-επιτήρησης και κυβερνοασφάλειας και σε άλλες τεχνολογίες που αναπτύσσονται για τη προστασία των συνόρων.

- **το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)** με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με

συμπληρωματικά χαρακτηριστικά στις παρεμβάσεις που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

* Το συνολικό μήκος του κειμένου που παρεμβάλλεται στα ανωτέρω τρία πεδία κειμένου είναι μεταξύ 10 000 και 30 000 χαρακτήρων.

3. ~~Συνεισφορά στην εγγύηση από τον προϋπολογισμό στο πλαίσιο του μηχανισμού InvestEU με αιτιολόγηση^{4*}~~

4. Μεταφορές⁵

Κράτος μέλος ζητεί	☒ μεταφορά μεταξύ κατηγοριών περιφερειών
	☐ μεταφορά προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση
	☐ μεταφορά μεταξύ ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείου Συνοχής ή προς άλλο Ταμείο ή Ταμεία
	☒ μεταφορά πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ ως συμπληρωματική στήριξη στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
	☐ μεταφορές από την «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» στις «Επενδύσεις για την απασχόληση και την ανάπτυξη»

⁴ Οι συνεισφορές δεν επηρεάζουν την ετήσια κατανομή των χρηματοδοτικών πιστώσεων σε επίπεδο ΠΔΠ για ένα κράτος μέλος.

⁵ Οι μεταφορές δεν επηρεάζουν την ετήσια κατανομή των χρηματοδοτικών πιστώσεων σε επίπεδο ΠΔΠ για ένα κράτος μέλος.

4.1. Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών περιφερειών

Πίνακας 1: Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών περιφερειών (κατανομή ανά έτος)

Μεταφορά από	Μεταφορά προς	Κατανομή ανά έτος							
Κατηγορία περιφέρειας	Κατηγορία περιφέρειας	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Σύνολο
Περισσότερο ανεπτυγμένες	Μετάβασης								
Μετάβασης		256.187.446 €	263.561.579 €	271.570.647 €	278.165.326 €	285.025.862 €	292.083.303 €	299.348.546 €	1.945.942.709 €
Λιγότερο ανεπτυγμένες									

Πίνακας 2. Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών περιφερειών (συνολικά)

Κατηγορία περιφέρειας	Κονδύλιο ανά κατηγορία περιφέρειας	Μεταφορά προς:	Ποσό μεταφοράς	Ποσοστό του αρχικού κονδυλίου που μεταφέρθηκε	Κονδύλιο ανά κατηγορία περιφέρειας μετά τη μεταφορά
Λιγότερο ανεπτυγμένες	14.949.355.909 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες			13.003.413.200 €
		Μετάβασης	1.945.942.709 €	13,02%	
Περισσότερο ανεπτυγμένες		Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες			
Μετάβασης	1.802.024.308 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες			3.747.967.017 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες			

Η αρχική κατανομή των πόρων μεταξύ των Περιφερειών ΛΑΠ/ ΜΕΤ είναι αναντίστοιχη με το δυναμικό και τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά την επόμενη περίοδο στις 2 Περιφέρειες μετάβασης. Ενδεικτικά μεγέθη των πληθυσμιακών, οικονομικών, διαρθρωτικών, κοινωνικών και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών μεταξύ των Περιφερειών ΛΑΠ/ ΜΕΤ, αναδεικνύουν το πλήθος και την ένταση των αναγκών αλλά και του δυναμικού των Περιφερειών μετάβασης.

Στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνεται το 35% του πληθυσμού και καταγράφεται (2017) το 47% του ΑΕΠ, το 36% της απασχόλησης, το 27% του πλήθους των επιχειρήσεων και το 65% του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων της χώρας. Ο μέσος όρος (2015-2019) της ανεργίας είναι 21,32 %, ακριβώς ίσος με το εθνικό ποσοστό και πολύ υψηλός συγκριτικά με όλες τις χώρες της ΕΕ. Απο τα ανωτέρω εύλογα εκτιμάται πως το πραγματικό επίπεδο ευημερίας του πληθυσμού είναι κατώτερο του διαφαίνόμενου απο το κριτήριο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Οι συνέπειες της ύφεσης λόγω της πανδημίας εκτιμώνται πως είναι ιδιαίτερα έντονες στην Περιφέρεια Αττικής καθώς εμφανίζει μεγάλη εξάρτηση απο τους κλάδους του εμπορίου και του τουρισμού που πλήττονται ιδιαίτερα.

Στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνεται επίσης (με πολύ μεγαλύτερη ένταση από πολλές ευρωπαϊκές χώρες) πολύ μεγάλο τμήμα των οικονομικών και τεχνικών υποδομών της χώρας. Η υπερσυγκέντρωση έχει σαν αποτέλεσμα η αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας Αττικής να είναι απολύτως καθοριστική για ολη την ελληνική οικονομία, τις παραγωγικές δυνατότητές της, τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, την κοινωνική συνοχή και την ένταξη ευπαθών ομάδων στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Η υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και τα μεγάλα μεγέθη τουριστικής δραστηριότητας προκαλούν αυξανόμενες πιέσεις στα συστήματα υποδομών και δημιουργούν διευρυνόμενες ανάγκες μεγέθυνσης και εκσυγχρονισμού τους. Η μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικών και οικονομικών υποδομών προσφέρει την ευκαιρία αξιοποίησης τους, ώστε να λειτουργήσουν ως κρίσιμοι επιταχυντές για το μετασχηματισμό του παραγωγικού συστήματος και τη διάχυση των ωφελειών σε όλο τον οικονομικό ιστό της χώρας.

Η σε υψηλό βαθμό συγκέντρωση πληθυσμών που ζούν σε συνθήκες φτώχειας, που αναζητούν εργασία, οικονομικών μεταναστών και προσφύγων, δημιουργεί επιπρόσθετα μια πολύ πιεστική ανάγκη διαρθρωτικών και ενεργητικών πολιτικών για την ομαλή και ασφαλή κοινωνική ένταξη και είσοδο στην αγορά εργασίας. Ιδιαίτερα μετά την κρίση της πανδημίας covid-19, αναδεικνύονται ακόμα περισσότερο οι σχετικές ανάγκες σε κοινωνικές υποδομές και στην παροχή στοχευμένων και

ποιοτικών υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου καταγράφει μέσο όρο (2014-2018) του δείκτη κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ ίσο με 76 (ΕΕ-27 = 100) έναντι 69,4 της χώρας. Ευρίσκεται επομένως οριακά άνω του κατωφλίου για την κατάταξη της ως μεταβατική Περιφέρεια και η επίδοση της είναι κατά 10% μόνο ανώτερη του εθνικού μέσου όρου. Το ποσοστό του μη ενεργού πληθυσμού των ηλικιών 18-24 είναι της τάξης του 40% (2018), που είναι η χειρότερη επίδοση μεταξύ των 13 Περιφερειών.

Η πολύ υψηλή εξάρτηση της οικονομίας των νησιών από τον τουρισμό καθιστά ευάλωτες τις τοπικές οικονομίες στις διακυμάνσεις των παγκόσμιων τουριστικών ροών. Η αρνητική αυτή συνθήκη αποκτά ιδιαίτερη ένταση την τρέχουσα περίοδο της παγκόσμιας κρίσης λόγω πανδημίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο η ανάγκη διεύρυνσης και διαφοροποίησης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος όσο και η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας για να επιτευχθεί η ανθεκτική και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με κύριο χαρακτηριστικό την πολυνησιωτικότητα παρουσιάζει επίσης ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως το μικρό μέγεθος του μόνιμου πληθυσμού σε αντιδιαστολή με το πολύ υψηλό πλήθος επισκεπτών (με ιδιαίτερα έντονη εποχικότητα), τα αυξημένα κόστη παραγωγής έργων, τα προβλήματα συνδεσιμότητας και τις πολλαπλάσιες έναντι της ηπειρωτικής χώρας ανάγκες υποδομών.

Η μικρή κλίμακα του χώρου, η στενή οικονομική βάση, η συχνά παρατηρούμενη ανεπάρκεια φυσικών (καλλιεργήσιμη γη, πόσιμο νερό) και ανθρωπίνων πόρων, σε συνδυασμό με τις πιέσεις που δημιουργούνται από την εποχική σώρευση πολύ μεγάλου πλήθους επισκεπτών, απαιτούν την κατά προτεραιότητα αντιμετώπιση με στοχευμένες και κατάλληλης κλίμακας παρεμβάσεις των εμφανιζόμενων κινδύνων.

Οι σημαντικότερες προκλήσεις είναι η βελτίωση των τεχνικών υποδομών, η διαφύλαξη των ευπαθών περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων, η διεύρυνση/ διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης, η αξιοποίηση του δυναμικού ΑΠΕ, η διασφάλιση ποιοτικών υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγείας.

Κάποια από τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά παρατηρούνται κατά περίπτωση και στις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Η μεγάλη όμως ανισορροπία στα διατιθέμενα κονδύλια για τις δύο κατηγορίες Περιφερειών δημιουργεί την ανάγκη «εξισορρόπησης». Ως εκ τούτου αξιοποιείται η σχετική δυνατότητα για τη μεταφορά πόρων σε ποσοστό 13,02% από τις Περιφέρειες ΛΑΠ στις ΜΕΤ, προκειμένου να καλυφθούν ζωτικής σημασίας ανάγκες και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες των δύο Περιφερειών μετάβασης.

4.2. — Μεταφορές προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση

4.3. — Μεταφορές μεταξύ ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+ και Ταμείου Συνοχής ή προς άλλο Ταμείο ή Ταμεία

4.4. — Μεταφορά πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ ως συμπληρωματική στήριξη στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (με αιτιολόγηση)

Πίνακας 1: Μεταφορά πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ ως συμπληρωματική στήριξη στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (κατανομή ανά έτος)

Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ταμείο	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Σύνολο
ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες	ΤΔΜ*								
	Μετάβασης		4.896.235 €	4.994.160 €	5.094.043 €	5.195.924 €	5.299.843 €	5.405.839 €	5.513.956 €	36.400.000 €
	Λιγότερο ανεπτυγμένες		53.763.434 €	54.838.702 €	55.935.475 €	57.054.185 €	58.195.269 €	59.359.174 €	60.546.356 €	399.692.595 €
ΕΚΤ+	Περισσότερο ανεπτυγμένες	ΤΔΜ								
	Μετάβασης		1.224.059 €	1.248.540 €	1.273.511 €	1.298.981 €	1.324.961 €	1.351.460 €	1.378.489 €	9.100.001 €
	Λιγότερο ανεπτυγμένες		13.440.858 €	13.709.675 €	13.983.869 €	14.263.546 €	14.548.817 €	14.839.793 €	15.136.590 €	99.923.148 €

* Οι πόροι του ΤΔΜ θα πρέπει να συμπληρώνονται με πόρους του ΕΤΠΑ ή του ΕΚΤ+ της κατηγορίας περιφέρειας όπου βρίσκεται το οικείο έδαφος.

Πίνακας 2: Μεταφορά πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ ως συμπληρωματική στήριξη στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (συνοπτικά)

		ΤΔΜ Κονδύλια άρθρου 3 προ μεταφορών
		363.410.496 €
		Μεταφορές προς το ΤΔΜ στο έδαφος της περιφέρειας*:
Μεταφορά (συμπληρωματική στήριξη) ανά κατηγορία περιφέρειας από:		
ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες	
	Μετάβασης	36.400.000 €
	Λιγότερο ανεπτυγμένες	399.692.595 €
ΕΚΤ+	Περισσότερο ανεπτυγμένες	
	Μετάβασης	9.100.000 €
	Λιγότερο ανεπτυγμένες	99.923.149 €
Σύνολο	Περισσότερο ανεπτυγμένες	
	Μετάβασης	45.500.000 €
	Λιγότερο ανεπτυγμένες	499.615.744 €

* Οι πόροι του ΤΔΜ θα πρέπει να συμπληρώνονται με πόρους του ΕΤΠΑ ή του ΕΚΤ+ της κατηγορίας περιφέρειας όπου βρίσκεται το οικείο έδαφος.

Λόγω των αναμενόμενων επιπτώσεων στην οικονομία και την κοινωνία από την παύση λειτουργίας των λιγνιτικών μονάδων, εκτιμήθηκε αναγκαία η σημαντική μόχλευση πόρων και από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ προκειμένου να ενισχυθεί το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ). Οι πρόσθετοι πόροι είναι ίσοι με 1,5 φορές το καταναμεμένο στο ΤΔΜ ποσό από. Η συμπληρωματική στήριξη στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και η μεταφορά πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ έγινε με αναλογία 80 ΕΤΠΑ-20 ΕΚΤ+.

4.5. ~~Μεταφορές από την «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» στις «Επενδύσεις για την απασχόληση και την ανάπτυξη»~~

5. Η μορφή της συνεισφοράς της Ένωσης για τεχνική βοήθεια

Η επιλογή της μορφής της συνεισφοράς της Ένωσης στην τεχνική βοήθεια	☒ Τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 30 παράγραφος 4*
	☐ Τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 30 παράγραφος 5**

* Εάν επιλεγεί, ο πίνακας 1 του τμήματος 8 πρέπει να συμπληρωθεί.

** Εάν επιλεγεί, ο πίνακας 2 του τμήματος 8 πρέπει να συμπληρωθεί.

Οι πόροι Τεχνικής Βοήθειας που κατανέμονται στα Προγράμματα προέρχονται από όλα τα Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Τ.Σ. και ΕΤΘΑΥ) και στοχεύουν στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής των Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Μέρος των πόρων κατανέμεται στο Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας (περίπου το 48%) και τα υπόλοιπα κατανέμονται αναλογικά σε όλα τα τομεακά και περιφερειακά Προγράμματα.

Το Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια» αναμένεται να διαδραματίσει κομβικό ρόλο για την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση παρεμβάσεων υψηλής ποιότητας. Το Πρόγραμμα στοχεύει σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, οι οποίες απευθύνονται στους φορείς και τις δομές διοίκησης, συντονισμού και εφαρμογής του ΕΣΠΑ 2021-2027. Θα συμπληρώνει τις δράσεις Τεχνικής Βοήθειας που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων, περιλαμβάνοντας τις αναγκαίες οριζόντιες δράσεις για την ενίσχυση και τη διασφάλιση της λειτουργίας των επιτελικών δομών των Υπουργείων και του συστήματος και των δομών διοίκησης, συντονισμού και εφαρμογής του συνόλου των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής και καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Για την οριζόντια και εξειδικευμένη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας επιλεγμένων και σημαντικών για την υλοποίηση δικαιούχων, επιλέγεται η δημιουργία και διακριτών αξόνων προτεραιότητας που χρηματοδοτούνται σύμφωνα με το άρθρο 37 και είναι «πέραν της Τ.Β» (beyond Technical Assistance).

Η Τεχνική Βοήθεια που περιλαμβάνεται στα Τομεακά και τα Περιφερειακά Προγράμματα της περιόδου 2021-2027, υλοποιούν δράσεις Τεχνικής Βοήθειας οι οποίες αφορούν είτε σε έναν συγκεκριμένο τομέα παρέμβασης, είτε σε μία συγκεκριμένη διοικητική Περιφέρεια.

6. Θεματική συγκέντρωση

6.1.

Το κράτος μέλος αποφασίζει	☒ συμμόρφωση με τη θεματική συγκέντρωση σε εθνικό επίπεδο
	☐ συμμόρφωση με τη θεματική συγκέντρωση σε επίπεδο κατηγορίας περιφέρειας
	☒ να λάβει υπόψη τους πόρους του Ταμείου Συνοχής για τους σκοπούς της θεματικής συγκέντρωσης

6.2.

Το κράτος μέλος συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της θεματικής συγκέντρωσης	25% κοινωνικής ένταξης Που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο των ειδικών στόχων (η) – (ιβ)	Προβλεπόμενα προγράμματα ΕΚΤ+ 1. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2. 13 Περιφερειακά Προγράμματα
	3% στήριξης των απόρων Που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (ιγ) και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις (ιβ)	Προβλεπόμενα προγράμματα ΕΚΤ+ 1. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
	12,5% στήριξης της απασχόλησης των νέων Που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο των ειδικών στόχων (α), (στ) και (ιβ)	Προβλεπόμενα προγράμματα ΕΚΤ+ 1. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2. 13 Περιφερειακά Προγράμματα

	5% στήριξης για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας Που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο των ειδικών στόχων (στ), (η) – (ιβ)	Προβλεπόμενα προγράμματα ΕΚΤ+ 1. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2. 13 Περιφερειακά Προγράμματα
	0,25% ανάπτυξης ικανοτήτων κοινωνικών εταίρων και ΜΚΟ Που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο όλων των ειδικών στόχων πλην του (ιγ)	Προβλεπόμενα προγράμματα ΕΚΤ+ 1. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

- 7. Προκαταρκτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο από καθένα από τα Ταμεία που καλύπτει η συμφωνία εταιρικής σχέσης ανά στόχο πολιτικής, ειδικό στόχο του ΤΔΜ και τεχνική βοήθεια, σε εθνικό και, κατά περίπτωση, περιφερειακό επίπεδο ***

Πίνακας 1: Προκαταρκτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο από ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΤΔΜ, ΕΚΤ+, ΕΤΘΑΥ ανά στόχο πολιτικής, ειδικό στόχο του ΤΔΜ και τεχνική βοήθεια *

Στόχοι πολιτικής, ειδικός στόχος του ΤΔΜ ή τεχνική βοήθεια	ΕΤΠΑ			Κονδύλιο του Ταμείου Συνοχής σε εθνικό επίπεδο	ΤΔΜ***			ΕΚΤ+			Κονδύλιο του ΕΤΘΑΥ σε εθνικό επίπεδο	Σύνολο
	Κονδύλιο σε εθνικό επίπεδο	Κατηγορία περιφερειών*	Κονδύλιο ανά κατηγορία περιφέρειας		Κονδύλιο σε εθνικό επίπεδο	Πόροι ΤΔΜ του άρθρου 3	Πόροι ΤΔΜ του άρθρου 4	Κονδύλιο σε εθνικό επίπεδο	Κατηγορία περιφερειών**	Κονδύλιο ανά κατηγορία περιφέρειας		
Στόχος πολιτικής 1	4.208.622.315 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες							Περισσότερο ανεπτυγμένες			4.208.622.315 €
		Μετάβασης	941.640.475 €						Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	3.266.981.840 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες			
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες			
Στόχος πολιτικής 2	3.226.797.136 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		2.299.330.502 €					Περισσότερο ανεπτυγμένες			5.526.127.638 €
		Μετάβασης	721.966.135 €						Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	2.504.831.001 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες			

		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες			
Στόχος πολιτικής 3	1.040.902.30 1 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		648.529.116 €					Περισσότερο ανεπτυγμένες			1.689.431.41 7 €
		Μετάβασης	232.892.30 1 €						Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	808.010.00 0 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες			
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες			
Στόχος πολιτικής 4	936.812.071, 00 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες						5.479.523. 920 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες			6.416.335.99 1 €
		Μετάβασης	209.603.07 2 €						Μετάβασης	1.231.698. 392 €		
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	727.208.99 9 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.247.825. 528 €		
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες			
Στόχος πολιτικής 5	1.170.492.53 3,00 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες							Περισσότερο ανεπτυγμένες			1.170.492.53 3 €

		Μετάβασης	256.181.53 2 €						Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	914.311.00 1 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες			
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες			
Ειδικός στόχος ΤΔΜ					1.375.059. 412 €	908.526. 240 €	466.533. 172 €					1.375.059.4 12 €
Τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογ ήν του άρθρου 36 παράγρα φος 4 του ΚΚΔ (κατά περίπτωσ η)	380.694.791 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		75.586.145 €				230.105.36 8 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		22.499.7 54 €	708.886.058 €
		Μετάβασης	85.176.953 €						Μετάβασης	51.483.956 €		
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	295.517.83 8 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες	178.621.41 2 €		
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημ ένες			
Τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογ ήν του άρθρου 36 παράγρα		Περισσότερο ανεπτυγμένες							Περισσότερο ανεπτυγμένες			
		Μετάβασης							Μετάβασης			
		Λιγότερο ανεπτυγμένες							Λιγότερο ανεπτυγμένες			

Φορ 5 του ΚΚΔ (κατά περίπτωση)		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες			
Τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 37 του ΚΚΔ (κατά περίπτωση)	51.264.775 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες						26.165.007 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες			77.429.782,00 €
		Μετάβασης	11.470.021 €						Μετάβασης	5.854.179,00 €		
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	39.794.754 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες	20.310.828,00 €		
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες			
Σύνολο	11.015.585.922 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		3.023.445.763,00 €				5.735.794.295 €	Περισσότερο ανεπτυγμένες		374.995.903 €	20.149.821.883 €
		Μετάβασης	2.458.930.489 €						Μετάβασης	1.289.036.527 €		
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	8.556.655.433 €						Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.446.757.768 €		
		Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες							Εξόχως απόκεντρες και βόρειες αραιοκατοικημένες			
Πόροι ΤΔΜ του άρθρου 7 που σχετίζονται												

αι με τους πόρους ΤΔΜ του άρθρου 3												
Πόροι ΤΔΜ του άρθρου 7 που σχετίζονται με τους πόρους ΤΔΜ του άρθρου 4									Σύνολο			
Σύνολο												

* Το ποσό θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ποσά ευελιξίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 του ΚΚΔ που έχουν κατανεμηθεί προκαταρκτικά. Η πραγματική κατανομή των ποσών ευελιξίας θα επιβεβαιωθεί μόνο κατά την ενδιάμεση επανεξέταση.

** Η προκαταρκτική κατανομή σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να αναφέρεται, εφόσον ενδείκνυται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 παράγραφος 1 στοιχείο γ).

*** Ποσά του ΤΔΜ μετά την προβλεπόμενη συμπληρωματική στήριξη από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+.

Η προσέγγιση των πολιτικών ανάπτυξης της Ελλάδας για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, βασίζεται στη διαπίστωση ότι η επιδίωξη της ανταγωνιστικότητας απαιτεί σύνθετη ολοκληρωμένη δράση για βελτιώσεις σε ευρύ πεδίο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Η προσπάθεια καθοδηγείται από το αναπτυξιακό δυναμικό σε τομείς πολιτικής στους οποίους η χώρα μας διαθέτει ισχυρά συγκριτικά/ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα πάνω στα οποία θα επενδύσουμε για την ανάκαμψη μετά το πέρας της πανδημίας.

Ο κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία, κατά τα επόμενα χρόνια, είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της σχετικής δηλ. συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Οι προτεραιότητες της χώρας όπως αποτυπώνονται και στους παραπάνω πίνακες είναι η αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ, η ενίσχυση της απασχόλησης, η επένδυση στην εκπαίδευση και τη γνώση, η αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, η προώθηση των τεχνολογιών αιχμής, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης, η επίτευξη εξαιρετικά υψηλών περιβαλλοντικών στόχων, η υποστήριξη των αδύναμων νοικοκυριών, η συνέχιση και εμβάθυνση της ψηφιακής μεταρρύθμισης στη δημόσια διοίκηση, ο εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, η αναδιάρθρωση του συστήματος υγείας, η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και η στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με άμβλυνση του κόστους μετάβασης και στήριξη των τοπικών κοινωνιών κατά την απολιγνιτοποίηση. Το Εταιρικό Σύμφωνο συνάδει απόλυτα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης και συνεργεί για την επίτευξη των στόχων του με το Πρόγραμμα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η έμφαση στην προτεραιοποίηση της εξωστρέφους, καινοτόμου και ανταγωνιστικής επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο της αλλαγής του αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας αναδεικνύεται από την επιλογή κατανομής περισσότερο του 38% των πόρων του ΕΤΠΑ στον Στόχο Πολιτικής 1. Ανάλογη υψηλή προτεραιοποίηση αποδίδεται στο «πράσινο» μέρος της αναπτυξιακής δραστηριότητας της χώρας με περισσότερο από 30% των πόρων του ΕΤΠΑ και το 55% του Τ.Σ. στο Σ.Π.2. Αντίθετα σε

αντίθεση με προηγούμενες περιόδους οι δαπάνες για υποδομές μεταφορών περιορίζονται σε χαμηλά ποσοστά γεγονός που τονίζει τη σαφή στροφή του αναπτυξιακού υποδείγματος. Η ίδια στροφή επιλέγεται και με τον περιορισμό των πόρων ΕΤΠΑ για ΣΠ4, ενώ η επένδυση στο Ανθρώπινο Δυναμικό λαμβάνει εξαιρετικά αυξημένους πόρους στο πλαίσιο του ΕΚΤ, τους υψηλότερους που διατέθηκαν ποτέ στη χώρα. Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και κυρίως η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη βρίσκουν στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 5 σημαντικότερη (>11% του ΕΤΠΑ) ενίσχυση, καθώς η βασισμένες στις τοπικές κοινωνίες ολοκληρωμένες στρατηγικές ανάπτυξης βρίσκουν πραγματική στήριξη σε εθνικό και κυρίως περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

8. Κατάλογος των προβλεπόμενων προγραμμάτων στο πλαίσιο των Ταμείων που καλύπτονται από τη συμφωνία εταιρικής σχέσης με τα αντίστοιχα προκαταρκτικά χρηματοδοτικά κονδύλια ανά ταμείο και την αντίστοιχη εθνική συνεισφορά ανά κατηγορία περιφέρειας

Πίνακας 1. Κατάλογος προβλεπόμενων προγραμμάτων⁶ με προκαταρκτικά χρηματοδοτικά κονδύλια*

Τίτλος [255]	Ταμείο	Κατηγορία περιφερειών	Συνεισφορά της Ένωσης	Εθνική συνεισφορά	Σύνολο
Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	613.795.956 €	409.197.304 €	1.022.993.260 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	2.129.539.136 €	375.801.024 €	2.505.340.160 €
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	99.552.731 €	66.368.487 €	165.921.218 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	345.393.994 €	60.951.881 €	406.345.875 €
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	ΕΚΤ+	Μετάβασης	767.286.711 €	511.524.474 €	1.278.811.185 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	2.662.068.822 €	469.776.852 €	3.131.845.674 €
Ψηφιακός Μετασχηματισμός	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	152.675.873 €	101.783.915 €	254.459.788 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	529.702.490 €	93.476.910 €	623.179.400 €
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	21.286.150 €	14.190.766 €	35.476.916 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	73.851.398 €	13.032.599 €	86.883.997 €
Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	316.751.532 €	211.167.687 €	527.919.219 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.098.956.056 €	193.933.422 €	1.292.889.478 €
	ΤΣ		1.656.141.547 €	292.260.273 €	1.948.401.820 €

⁶ Σε περίπτωση που επιλεγεί τεχνική βοήθεια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 36 παράγραφος 4 του ΚΚΔ.

Υποδομές Μεταφορών	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	130.413.656 €	86.942.437 €	217.356.093 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	452.464.667 €	79.846.706 €	532.311.373 €
	ΤΣ		1.329.511.143 €	234.619.614 €	1.564.130.757 €
Πολιτική Προστασία	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	131.681.751 €	87.787.833 €	219.469.584 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	456.864.269 €	80.623.106 €	537.487.375 €
Τεχνική Βοήθεια	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	53.704.376 €	35.802.918 €	89.507.294 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	186.325.065 €	32.880.893 €	219.205.958 €
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	31.374.866 €	20.916.577 €	52.291.443 €
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	108.853.770 €	19.209.489 €	128.063.259 €
	ΤΣ		37.793.073 €	6.669.366 €	44.462.439 €
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	381.265.293 €	67.282.110 €	448.547.403 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	132.927.919 €	23.457.868 €	156.385.787 €
Κεντρική Μακεδονία	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	859.117.793 €	151.609.021 €	1.010.726.814 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	299.530.912 €	52.858.396 €	352.389.308 €
Θεσσαλία	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	330.429.920 €	58.311.162 €	388.741.082 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	115.204.196 €	20.330.152 €	135.534.348 €
Ήπειρος	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	254.176.863 €	44.854.740 €	299.031.603 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	88.618.613 €	15.638.579 €	104.257.192 €
Δυτική Ελλάδα	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	374.910.871 €	66.160.743 €	441.071.614 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	130.712.454 €	23.066.904 €	153.779.358 €
Δυτική Μακεδονία	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	235.113.597 €	41.490.635 €	276.604.232 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	81.972.217 €	14.465.685 €	96.437.902 €
Στερεά Ελλάδα	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	254.176.863 €	44.854.740 €	299.031.603 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	88.618.613 €	15.638.579 €	104.257.192 €
Πελοπόννησος	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	244.645.230 €	43.172.687 €	287.817.917 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	85.295.415 €	15.052.132 €	100.347.547 €
Ιόνια Νησιά	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	171.569.381 €	30.276.950 €	201.846.331 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	59.817.564 €	10.556.041 €	70.373.605 €

Βόρειο Αιγαίο	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	260.613.597 €	45.990.635 €	306.604.232 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	56.472.217 €	9.965.685 €	66.437.902 €
Κρήτη	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	336.784.342 €	59.432.531 €	396.216.873 €
	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	117.419.662 €	20.721.117 €	138.140.779 €
Αττική	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	900.921.243 €	600.614.162 €	1.501.535.405 €
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	314.105.660 €	209.403.773 €	523.509.433 €
Νότιο Αιγαίο	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	158.986.102 €	105.990.733 €	264.976.835 €
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	55.430.411 €	36.953.607 €	92.384.018 €
ΤΔΜ	ΤΔΜ – κονδύλια (άρθρο 3, ΤΔΜ)		908.526.240 €	171.798.748 €	1.080.324.988 €
	Κονδύλια ΤΔΜ (άρθρο 4 ΤΔΜ)		466.533.172 €	82.329.383 €	548.862.555 €
Σύνολο	ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΤΔΜ, ΕΚΤ+		21.149.885.392 €	5.581.042.031 €	26.730.927.423 €
Αλιείας, Θάλασσάς και Υδατοκαλλιεργειών	ΕΤΘΑΥ		374.995.903 €	93.748.976 €	468.744.879 €

* Το ποσό θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ποσά ευελιξίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 του ΚΚΔ που έχουν κατανεμηθεί προκαταρκτικά. Η πραγματική κατανομή των ποσών ευελιξίας θα επιβεβαιωθεί μόνο κατά την ενδιάμεση επανεξέταση.

** Τα προγράμματα μπορούν να είναι πολυταμειακά σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΚΔ (οι προτεραιότητες μπορούν να είναι πολυταμειακές σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 του ΚΚΔ). Όταν το ΤΔΜ συνεισφέρει σε ένα πρόγραμμα, τα κονδύλια του ΤΔΜ πρέπει να περιλαμβάνουν συμπληρωματικές μεταφορές και να διαμοιράζονται στα παρόντα ποσά σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4 του ΤΔΜ.

Πίνακας 3. Κατάλογος προβλεπόμενων προγραμμάτων Interreg

Πρόγραμμα 1	INTERREG VI CBC GREECE-CYPRUS 2021-2027
Πρόγραμμα 2	INTERREG VI CBC GREECE – BULGARIA 2021-2027
Πρόγραμμα 3	INTERREG VI CBC GREECE – ITALY 2021-2027
Πρόγραμμα 4	INTERREG VI IPA - CBC GREECE – ALBANIA 2021-2027
Πρόγραμμα 5	INTERREG VI IPA - CBC GREECE – REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA 2021-2027
Πρόγραμμα 6	ADRION 2021-2027
Πρόγραμμα 7	EURO MED
Πρόγραμμα 8	NEXT MED
Πρόγραμμα 9	BLACK SEA
Πρόγραμμα 10	INTERREG EUROPE
Πρόγραμμα 11	INTERACT
Πρόγραμμα 12	ESPON2030
Πρόγραμμα 13	URBACT IV

9. Συνοπτική παρουσίαση των δράσεων που έχουν προγραμματισθεί με στόχο την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση των ταμείων που καλύπτονται από τη συμφωνία εταιρικής σχέσης

Η Ελλάδα διαθέτει ικανές και με πολύχρονη εμπειρία δομές ΕΣΠΑ και ένα αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου. Θα διατηρήσει τις σημαντικές αλλαγές που εισήγαγε στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, επιδιώκοντας όμως την περαιτέρω ουσιαστική βελτίωση του συστήματος διαχείρισης και εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων. Οι βελτιώσεις, βασισμένες στα διδάγματα και της τρέχουσας περιόδου, θα εστιάσουν κυρίως στην ενδυνάμωση των μηχανισμών παραγωγής και ωρίμανσης έργων και δράσεων, στην ενίσχυση του, επιτελικού συντονισμού του συστήματος ΕΣΠΑ και στην απλούστευση των διαδικασιών εφαρμογής.

Η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ) της ΓΓΔΕ&ΕΣΠΑ -που αποτελεί και τον κύριο συνομιλητή της χώρας με την ΕΕ, είναι αρμόδια για το συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των προγραμμάτων και την καθοδήγηση των ΔΑ και εν γένει των υπηρεσιακών δομών του ΕΣΠΑ, οι αρμοδιότητες των οποίων θα επαναπροσδιορισθούν κατάλληλα στο νέο Νόμο για το ΕΣΠΑ. Ο συντονιστικός ρόλος της ΕΑΣ ενισχύεται και η οργανωτική δομή της αναδιαρθρώνεται προκειμένου να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα, μεταξύ άλλων στα πεδία των χρηματοδοτικών εργαλείων, του αποτελεσματικότερου συντονισμού των ΠΕΠ και ειδικά των ΟΧΕ, την υποστήριξη των αδύναμων δικαιούχων, τις συνέργειες με άλλα Ταμεία.

Η βελτίωση του Συντονισμού προωθείται και με τη λειτουργία θεματικών δικτύων που συντονίζονται από την ΕΑΣ και συμμετέχουν ΔΑ, ΕΔ, εταίροι και μεγάλοι δικαιούχοι. Θα λειτουργήσουν δίκτυα για: Έξυπνη Εξειδίκευση, Χρηματοδοτικά Εργαλεία, Περιβάλλον και Πολιτική Προστασία, τη Χωρική Ανάπτυξη, Συντονισμό Δράσεων ΕΚΤ, Αξιολόγηση, θέματα Αναπηρίας, Πληροφόρηση και Δημοσιότητα, ΣΔΕ, Καταπολέμηση της Απάτης και Δημόσιες Συμβάσεις.

Για τα Προγράμματα ορίζεται μία Λογιστική Αρχή και μία Αρχή Πιστοποίησης και η ΕΔΕΑ αντίστοιχα. Οι ΔΑ των τομεακών Προγραμμάτων, του ΤΔΜ και των ΕΕΣ θα υπάγονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων πλην του προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού που θα υπάγεται στο αντίστοιχο Υπουργείο. Η ΔΑ του ΕΠΑΛΘ θα υπάγεται στο ΥΠΑΑΤ και των ΠΕΠ στην

αντίστοιχη περιφερειακή αρχή.

Οι εκχωρήσεις περιορίζονται στον ελάχιστο αριθμό και αφορούν κατά κανόνα ΕΦ ΚΕ και ΟΧΕ, καθώς και εκείνες του ΕΚΤ+ που αναλαμβάνονται λόγω σχετικής εμπειρίας από Επιτελικές, και οι οποίες θα προσδιορισθούν στο νέο Εφαρμοστικό Νόμο.

Οι επιτελικές δομές θα συνεχίσουν να λειτουργούν ως ο σύνδεσμος μεταξύ τομέων πολιτικής και ΕΠ ΕΣΠΑ. Ωστόσο ο ρόλος τους επαναπροσδιορίζεται και επικεντρώνεται στο σχεδιασμό της στρατηγικής τομέα πολιτικής τους, οσον αφορά τα συγχρηματοδοτούμενα έργα αναδιαρθρωθούν και ο αριθμός τους μειώνεται.

Η διάγνωση των στελεχειακών αναγκών κάθε δομής του ΕΣΠΑ θα γίνει βάσει της μεθοδολογίας της ΜΟΔ ΑΕ. Τα κενά θα καλυφθούν μέσω της κινητικότητας και μέσω νέων προσλήψεων που έχουν ήδη δρομολογηθεί.

Το υφιστάμενο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), επικαιροποιείται συνεχώς υπό το φως αναγκών ή προβλημάτων στην υλοποίηση και ιδίως ευρημάτων ελέγχων. Το ΣΔΕ, επανεξετάζεται και στο πλαίσιο μελέτης που ολοκληρώθηκε και μέσω δομημένης διαβούλευσης με ΔΑ, ΕΔ και αντιπροσωπευτικό δείγμα δικαιούχων, με στόχο την απλοποίησή του και την απαλοιφή πιθανού gold plating. Συνεχής προσαρμογή του προβλέπεται μέσω του δικτύου του ΣΔΕ. Ζητήματα που ανακύπτουν από το ελεγκτικό έργο της ΕΔΕΑ αξιολογούνται σε ετήσια βάση από την ΕΥΘΥ, την ΕΔΕΑ και τη Λογιστική Αρχή.

Η απλοποίηση που αποτελεί προτεραιότητα θα στηριχθεί στην εισαγωγή επιλογών απλοποιημένου κόστους, την πλήρη ηλεκτρονική διαχείριση μέσω ΟΠΣ, τη διασύνδεση με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου και στην επέκταση της διεπαφής του για τη μείωση των εγγράφων που διαβιβάζονται από τους δικαιούχους.

Σημεία που χρήζουν βελτίωσης αφορούν ενδεικτικά, στους ελέγχους συμβάσεων από τις ΔΑ, στις τιθέμενες προθεσμίες σε ΔΑ και δικαιούχους, στην τήρηση προτύπων (ΕΑΑΔΗΣΥ), στις ΥΓΟΣ, στις διαδικασίες αξιολόγησης ένταξης έργων με ανάγκη στροφής περισσότερο στην άμεση αξιολόγηση και στην εξειδίκευση των προγραμμάτων. Η διαδικασία της εξειδίκευσης πρόκειται να ελαφρύνει σημαντικά.

Το ΟΠΣ αναβαθμίζεται ενώ δρομολογείται η ανάπτυξη ενός νέου ΠΣΚΕ, μέσω διεθνούς διαγωνισμού, που θα είναι πλήρως παραμετροποιήσιμο και φιλικό προς τον χρήστη.

Προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση ανεπαρκειών στους δικαιούχους, που θα υποστηρίζονται μέσω οριζόντιων δράσεων και στοχευμένων ενεργειών για ειδικές ομάδες δήμων ή μεγάλων δικαιούχων σε συγκεκριμένους τομείς. Στο πλαίσιο του Προγράμματος της Τεχνικής Βοήθειας πρόκειται να δημιουργηθεί, ως διακριτός άξονας με πρόσθετους πόρους, υποπρόγραμμα για την ενδυνάμωση της ικανότητας των φορέων υλοποίησης (capacity building) σε τομείς που έχουν παρατηρηθεί ελλείψεις καθώς και σε νέους τομείς που παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης και οι οποίοι θα προσδιοριστούν σε συνεργασία με την Επιτροπή. Η ΜΟΔ θα έχει σημαντικό ρόλο για ορισμένες από αυτές τις δράσεις και μέσω της νεοσύστατης Τεχνικής Υπηρεσίας της. Η ομάδα των εμπειρογνομόνων JASPERS επίσης θα συμβάλει στην ενίσχυση της ικανότητας των δικαιούχων. Διεθνείς Οργανισμοί θα έχουν επίσης σημαντικό ρόλο όπως για παράδειγμα η ΕΙΒ μέσω δράσης PASSA.

Ο μηχανισμός ωρίμανσης σημαντικών έργων που δημιουργείται σε εθνικό επίπεδο, μέσω ενός Strategic Project Pipeline και ενός Project Preparation Facility, θα συμβάλει επίσης στην ίδια κατεύθυνση.

Αναφορικά με τη RIS3, το Συμβούλιο Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης θα αποτελέσει το όργανο λήψης αποφάσεων. Σε επιτελικό/συντονιστικό επίπεδο προβλέπεται η σύσταση Τεχνικής Γραμματείας που θα υπάγεται στη ΓΓΔΕ-ΕΣΠΑ, αρμοδιότητα της οποίας είναι η διαχείριση και ο συντονισμός υλοποίησης της RIS3 συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου. Ο μηχανισμός της επιχειρηματικής ανακάλυψης στηρίζεται σε δύο βραχίονες: ο ένας βραχίονας συντονίζεται από την ΓΤΕΚ και στηρίζεται στο έργο των Πλατφορμών Καινοτομίας και ο δεύτερος συντονίζεται από την ΓΤΒ και στηρίζεται στη δημιουργία ενός Innovation Agency.

- 10. ~~Ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων ή/και των ειδικών αναγκών των περιφερειών και των περιοχών (κατά περίπτωση)~~**
- 11. ~~Συνοπτική παρουσίαση της αξιολόγησης όσον αφορά την εκπλήρωση των σχετικών αναγκαίων πρόσφορων όρων που αναφέρονται στο άρθρο 15 και στα παραρτήματα III και IV(προαιρετικά)~~**
- 12. Προκαταρκτικός στόχος συνεισφοράς για το κλίμα**

Ταμείο	Προκαταρκτική συνεισφορά για το κλίμα*
ΕΤΠΑ	27%
Ταμείο Συνοχής	32%

*Αντιστοιχεί στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν στα προγράμματα ως αποτέλεσμα των τύπων παρέμβασης και της ενδεικτικής δημοσιονομικής κατανομής σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο viii).